

**DIAGNOSI I MAPEIG
DE LES NECESSITATS DE
LES ORGANITZACIONS
DE L'ECONOMIA SOCIAL
I SOLIDÀRIA DE BADALONA**

Ajuntament de Badalona

Amb el suport de:

Diputació
Barcelona

Aquest estudi realitzat per l'Institut Municipal de Promoció de l'Ocupació de l'Ajuntament de Badalona s'ha fet amb el suport de l'Oficina Tècnica d'Estratègies per al Desenvolupament Econòmic de la Diputació de Barcelona en el programa Impuls de l'Economia Social i Solidària

AGRAIM A LES SEGÜENTS EMPRESES I ENTITATS QUE HAN COL·LABORAT EN L'ESTUDI

LA SARGANTANA DALT DE LA VILA, SCCL
CONSTRUCCIONES GENERALES, SCCL
GRAMAGRAF, SCCL
AUTO TORTOSA, SCCL
COMERCIAL P.G., SCCL
LLAR D'INFANTS LLUEN, SCCL
AUTO-TALLERES NOU CAR, SCCL
BADALONA ASESORES, SCCL
CONTROL INTEL·LIGENT DE L'ENERGIA, SCCL
ARKENOVA, SCCL
EFICALIA GESTIÓN Y MANTENIMIENTO, SCCL
CONREU SERENY, SCCL
LYKAB STORE, SCCL
SERVEIS AUXILIARS DE GESTORIES I ASSESSORIES, SCCL
ARTTIS CONSULTING, SLL
BADAKLKS PRINT, SLL
DESARROLLO TÉCNICO DEL MOLDE DTM, SAL
MIRABE VIATGES, SLL
TOTALA 2007, SLL
SALTAMARTI LLIBRES, SAL
MOTOSO & CARS, SLL
CAN CET SL
CET TRABAJOS SOLIDARIOS, S.L.
CALTOR ACTIVIDADES 2009, SL
ÀNGELS EMPRESA D'INSERCIÓ
MANSOL PROJECTES, SL
ACEDOC
ADARBYC
ASOCIACIÓN FLOR DE MI TIERRA
ASPACE CENTRE OCUPACIONAL (ASSOCIACIÓ DE LA PARÀLISI CEREBRAL)
ASSOCIACIÓ D'ACCIÓ SOCIAL DISCAN
ASSOCIACIÓ LA ROTLLANA
ASSOCIACIÓ PER AL DESENVOLUPAMENT CULTURAL, AMBIENTAL I HUMÀ (CEHDA)
ASSOCIACIÓ PONTS PER LA PAU
BADALONA ASSOCIACIÓ D'AFECTATS DE FIBROMIÀLGIA
CASAL DELS INFANTS PER L'ACCIÓ SOCIAL ALS BARRIS
COINTEGRA, SL CENTRE OCUPACIONAL
COMUNICART.ASSOCIACIÓ PER A LA INCLUSIÓ DE LES PERSONES AMB

AUTISME

CREU ROJA BARCELONÈS NORD

ESPAISOCIAL BADALONA-LLEFIÀ FUNDACIÓ CATALUNYA-LA PEDRERA

FUNDACIÓ ACOLLIDA I ESPERANÇA

FUNDACIÓ BADALONA CAPAÇ

FUNDACIÓ DE LLUITA CONTRA LA SIDA

FUNDACIÓ PRIVADA AFMA

FUNDACIÓ PRIVADA ATENEU SANT ROC

FUNDACIÓ PRIVADA LLEGAT ROCA I PI

FUNDACIÓ PRIVADA PERE CLOSA

FUNDACIO SIQUE

MARENOSTRUM, ASSOCIACIÓ PRO PERSONES AMB DISCAPACITAT

INTEL·LECTUAL

PLATAFORMA DEIXEM DE SER INVISIBLES

QUART MON PARES CARMELITES

SALUT MENTAL BARCELONÈS NORD-ASSOCIACIÓ

ASPANIN

ÍNDEX

MAPEIG I DIAGNOSI DE LES NECESSITATS DE LES ORGANITZACIONS DE L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA DEL MUNICIPI

INTRODUCCIÓ

ANTECEDENTS A L'IMPO
ANTECEDENTS DE L'ECONOMIA SOCIAL A BADALONA
OBJECTIUS
MARC TEÒRIC DE LA INVESTIGACIÓ
METODOLOGIA

CONTEXT ECONÒMIC I SOCIAL DEL TERRITORI

EVOLUCIÓ I XIFRES DE L'ECONOMIA SOCIAL A ESPANYA
EVOLUCIÓ I XIFRES DE L'ECONOMIA SOCIAL A CATALUNYA
CONTEXT SOCIOECONÒMIC DE BADALONA

RESULTATS

RESULTATS OBTINGUTS: INFORMACIÓ QUANTITATIVA
ANÀLISI DEL TEIXIT SOCIOEMPRESARIAL BADALONÍ
ANÀLISI DEL TERCER SECTOR AL MUNICIPI
ANÀLISI DE LES INICIATIVES SOCIOCOMUNITÀRIES
RESULTATS OBTINGUTS: INFORMACIÓ QUALITATIVA

ANNEXES

ANNEX 1 - DOCUMENTACIÓ DINÀMIQUES 9 I 21 DE MARÇ

INTRODUCCIÓ

L'Economia Social i Solidària està creixent en volum i en les formes amb què s'organitza per donar resposta a les necessitats socials. Aquesta economia que tant s'adapta a demandes del nostre temps, compta amb una llarga tradició, exemple d'aquest fet són les cooperatives que han desenvolupat la seva activitat des del segle XIX a Badalona, com es mostra en l'apartat *Antecedents de l'economia social a Badalona*, recull històric que ha cedit de forma desinteressada Jordi Albaladejo.

Aquesta economia social i solidària no només té l'objectiu d'esdevenir una forma d'organitzar-se econòmicament amb uns valors molt determinats centrats més en la persona que en els beneficis, sinó que també es desenvolupa amb la finalitat de transformar la societat i per tant ha d'adaptar-se a les noves necessitats adaptant les existents i creant noves estructures més o menys definides, per això s'hi estan incorporant el que s'anomena economies transformadores. Per entendre-les és molt útil l'article d'Álvaro Porro *Què són les economies transformadores?* (Versió web revista *Opcions* 10/03/2016), "les noves economies constitueixen un nou espai de treball on les persones experimenten i construeixen noves pràctiques socioeconòmiques i alhora conformen un ecosistema que encara està en creixement" però que obre les portes a un nou paradigma econòmic.

Un nou model econòmic heterogeni, que, com bé explica en Ruben Suriñach a *Quadrilàter. Parlem d'Economies en plural* (Versió web revista *Opcions* 11/10/2016), "comprèn totes les formes organitzatives, actuacions i actituds que ens permeten com a individus i societats satisfer les nostres necessitats". Un model ampli i obert, en constant moviment, i que vol ser també una resposta conscient a un model econòmic que només es mesura amb el compte de resultats.

Els reptes ara són identificar i mostrar el volum i el desenvolupament de les economies alternatives que ja existeixen al nostre voltant per tal d'oferir un espai estratègic que permeti crear un mercat social, on existeixin alternatives reals de consum responsable i transformador. Com escriu Jordi García a l'article *Objectiu: Mercat Social* de la revista *Nexes: Per mercat social entenc una xarxa de producció, distribució i consum de béns i serveis (els fluxos), que funciona amb criteris democràtics, ecològics i solidaris en un territori determinat, i que està constituïda, tant per empreses socials com per consumidors individuals i col·lectius, com són ajuntaments, escoles, etc. (els nodes)*

Aquesta diagnosi pretén mostrar la dimensió econòmica del mercat social badaloní existent i recollir les principals necessitats i demandes dels agents de l'economia social del municipi. Les limitacions pròpies de l'estudi ens permetran en aquesta primera instància realitzar una aproximació agregada de l'ESS del territori i encetar l'anàlisi continuat de l'economia social i solidària al municipi.

ANTECEDENTS A L'IMPO

La participació de l'ajuntament en la xarxa de municipis cooperatius, la realització d'aquesta investigació i altres iniciatives similars posen de manifest la intenció del consistori d'impulsar l'Economia Social i Solidària a Badalona.

Cal afegir que prèviament al municipi i des de l'Institut Municipal de promoció de l'Ocupació s'han anat realitzant diversos estudis i activitats relacionades amb el teixit econòmic i associatiu de la ciutat amb la finalitat de conèixer la realitat del municipi.

En el marc de l'Economia social i l'associacionisme a la ciutat, a l'IMPO s'ha dut a terme el programa ESAL EMPRÈN (2004-2008 assessorament i formació per a emprenedors en la creació d'entitats sense ànim de lucre) després de l'anàlisi del teixit associatiu de la ciutat previ que es va realitzar a l'any 2003. També al 2010 l'entitat va celebrar el "Fòrum de l'Economia Social a Badalona", on es van realitzar seminaris i ponències relacionades amb l'ESS i van participar representants de les diferents entitats de l'Economia Social i Solidària del municipi. Actualment, l'IMPO ja forma part de l'organització de l'Ateneu cooperatiu del Barcelonès Nord y treballa en l'assessorament a emprenedors i a empreses també de l'economia social i en l'impuls a aquest nou model econòmic.

ANTECEDENTS DE L'ECONOMIA SOCIAL A BADALONA

Des del 1870, a Badalona ja comptàvem amb iniciatives de l'Economia Social i Solidària. Cooperatives de consum històriques com La Bienhechora (fundada el 1874), que va arribar a aplegar 600 socis i la Moral(1903-1904) que durant el segle XX va aglutinar fins a 4500 socis són només dos exemples del passat cooperatiu Badaloní tal i com ens explica l' historiador i docent Jordi Albaladejo.

Notes sobre el cooperativisme en la història de Badalona

Jordi Albaladejo Blanco

Fent un pas del passat cap al present per tal d'imaginar benestar per al segle XXI, veiem com una altra manera d'entendre les relacions econòmiques i socials és possible. En temps de crisi les respostes alternatives emergeixen amb més intensitat, si bé altres realitats col·lectives menys conjunturals es troben força arrelades com el cooperativisme.

El corpus teòric del cooperativisme va desenvolupar-se a nivell internacional des de diferents focus: pel socialisme utòpic; el corrent de pensament socialcristià; la literatura econòmica liberal de Carles Dunoyer, autor del concepte d'economia social el 1830; o bé l'esperit intercooperatiu internacional i el plantejament solidarista de la 'república cooperativa' de Charles Gide a finals del segle XIX.

A Catalunya hi ha una gran tradició cooperativista sorgida en el moviment obrer i també en l'àmbit agrari.

En aquest text farem una visió panoràmica de les principals cooperatives de consum, de treball i d'habitatge badalonines, centrant-nos a l'entorn d'uns cent anys: de la segona meitat del segle XIX a la segona del segle XX.

Les primeres cooperatives de consum badalonines

Les experiències de cooperatives de consum van sorgir de forma pionera en el moviment obrer com resposta solidària als desajustos del model productiu i econòmic de la societat industrial.

Coneixem el cas dels *Pioners de Rochdale* (1844) a Gran Bretanya. La compra a l'engròs de sucre, farina, sal i mantega repercutiren en benefici dels associats en uns preus més assequibles.

A Catalunya, les primeres cooperatives de consum documentades es fundaren ambdues l'any 1865, *La Compañia* de Canet i *La Económica* de Palafrugell.

Durant el període polític conegut com Sexenni Revolucionari (1868-1874), en un marc de llibertat associativa, sorgiren en una vila cada vegada amb més fàbriques i amb creixent mà d'obra industrial, les primeres cooperatives de consum badalonines: *La Unión Obrera Badalonesa* (1870), la redacció i correcció dels estatuts va córrer a càrrec de Josep Solà i Seriol, mestre i alcalde que va proclamar la República Federal a Badalona. Tenia un caràcter de consum i abastia de pa i carns a uns setanta socis l'any 1872; *La Bienhechora* (1874); i sense conèixer la data concreta però en aquesta conjuntura, *La Fraternidad*.

En la dècada dels anys vuitanta ja en l'època de la restauració monàrquica i l'alternança política pactada entre conservadors i liberals al capdavant de les institucions públiques, trobem actives quatre cooperatives l'any 1882. Tres d'elles participaren en una campanya cívica per demanar transparència del Llegat Roca i Pi. Així documentem *La Fraternidad*, dirigida per Manel Alsina (la cooperativa es convertí en *La Verdadera Fraternidad* el 1883); *La Unión Obrera Badalonesa* dirigida per Antoni Carreras (l'any 1887 estava a punt de desaparèixer forçada per les dificultats econòmiques i els deutes amb el sindicat de Les Tres Classes de Vapor); *La Bienhechora*, dirigida per Josep Estrada i administrada per Jeroni Palés. La quarta cooperativa és *La Amistad* que sen's apareix juntament amb les altres en motiu d'una subscripció oberta per un naufragi de pescadors.

Els anys noranta trobem notícies de *La Bienhechora*, *La Verdadera Fraternidad* i *La Amistad*.

La Bienhechora i La Verdadera Fraternidad

Cal ressenyar la importància que adquirí *La Bienhechora* (1874) que, segons l'autor Piernas Hurtado a l'obra *El movimiento cooperativo* (1890), va arribar a aplegar sis-cents socis. Aquests gaudien d'establiments propis dels productes de primera necessitat a preus més econòmics (el 1883 coneixem que disposava de diferents forns de pa i quatre sucursals de consum als barris). La cooperativa disposava també de cafè, teatre, biblioteca i 'Ateneu-escola' que va comptar a partir de 1884 amb classes nocturnes gratuïtes per als nens i joves, i un any més tard amb una escola superior. Els associats també disposaven d'una secció de socors mutus en cas de malatia o necessitat, i un fons de redempció de quintes. Comptava com a benefactors amb el banquer Evarist Arnús, propietari d'una gran finca d'estiueig a Badalona; el diputat conservador Antoni Ferratges, Marquès de Mont-roig; l'industrial Pere Viñas; i de polítics republicans federals com Valentí Almirall i Baldomer Lostau.

La cooperativa es movia dins de l'estricta moderació política i social en el marc integrat del sistema de La Restauració. La seu era a l'edifici, més tard reformat, de l'actual Conservatori Professional de Badalona (al carrer del Pare Claret, 2).

La cooperativa acollí el 1884 i 1885, dues trobades de les societats cooperatives de Catalunya que va comptar la primera amb representació de 16 d'elles, i la segona amb 26. El moviment cooperativista va elaborar un projecte d'exposició a les Corts per tractar de canviar la legalitat que dificultava la seva constitució, la personalitat legal, la tributació i l'accés al crèdit bancari.

El 1898 acollí el Congrés Regional de Societats Cooperatives, presidit pel republicà centralista i actiu cooperativista, el sabadellenc Joan Salas Anton. Era la cooperativa més important de la ciutat i comptava aleshores amb 314 socis. L'any següent, el 1899, el primer Congrés Cooperatiu Catalano-Balear celebrat a Barcelona va estar presidit pel protector de *La Bienhechora*, l'industrial de Sant Martí de Provençals vinculat familiarment a Badalona, Pere Viñas i Renom, dirigent del partit federal i protector també de les societats corals *La Badalonense*, *El Alba* i *La Palma*.

L'any 1900, l'administrador de *La Bienhechora*, Jeroni Palés, va desaparèixer després d'una estafa econòmica que va deixar enfonsada la cooperativa. Els esforços per reflotar-la del nou responsable, Pere Mestres, veterà dirigent local del partit federal i líder sindical de *Les Tres Classes de Vapor*, no van reeixir.

Per la seva part *La Fraternidad* va fusionar-se amb *La Bienhechora*, però per discrepàncies del procés van tirar-se enrere i va sorgir de nou amb el nom de *La Verdadera Fraternidad*. El 1895 va inaugurar un edifici nou al carrer d'en Prim, núm. 207, on també tenien la seva seu la Societat Coral *El Alba* i el Partit Republicà Centralista, dirigides totes tres entitats per Sebastià Cots, veterà dirigent del sindicat *Les Tres Classes de Vapor*. La cooperativa comptava amb 33 associats i estava dedicada a la venda de comestibles i comptava amb bótes de vi, al no existir lleis adients com a Anglaterra o a França, estava inscrita com botiga.

El setembre de 1901 trobem a l'edifici de *La Verdadera Fraternidad*, establerta també la seu del Centre de *Fusión Republicana*, que va acollir aleshores el primer miting que Alejandro Lerroux va fer a la ciutat.

Entrem en el segle XX

Coneixem l'existència de la cooperativa *La Colectiva* en la primera dècada del segle XX, al carrer de Mar núm. 110 (antiga seu del sindicat *Les Tres Classes de Vapor*), seu també des de febrer de 1908 de la Federació local de Societats Obreres *Solidaridad Obrera* presidida per Josep Belis, tiet de Joan Peiró, resident aleshores a Badalona i en procés de conscienciació i creixent activisme sindical.

La principal cooperativa de consum badalonina va veure la llum legalment el 1903 al barri del Progrés. Es tracta de la cooperativa *La Moral*, nom que volia representar l'ètica, l'honradesa i la rectitud en el comportament humà i la justícia. Passem a analitzar-la.

La Moral

La primera seu de l'entitat va ser al carrer Roger de Flor, núm. 82 fins al 1917, moment que va haver-hi una escissió. El gruix majoritari de socis va traslladar-se al carrer Guifré, núm. 158. L'any 1924, els 115 socis de l'entitat adquiriren una finca al carrer Güell i Ferrer, núm. 86-92, on s'edificà la seu de la cooperativa el 1929 (en aquells moments comptava amb 559 famílies associades) que encara conserven. En aquella època, coneixem com Felip Barjau, des de 1928 exercí de secretari de la cooperativa, resultant escollit '*l'obrer perruquer de Badalona*' diputat al Parlament espanyol per la Unió Socialista de Catalunya dins de la candidatura d'ERC el 1933; i la pertinença a la cooperativa de l'anarcosindicalista Josep Costa Font.

La botiga de la cooperativa abastia a mida que va anar creixent, des de roba, sastreria a mida, calçat, perfumeria a carnisseria, olis, llegums... Els fons cooperatiu comprenia una mutualitat que cobria jubilació, baixes pel malaltia, atur, naixements, defuncions i urgències mèdiques dels socis.

Durant el període de la II República, *La Moral*, va viure el seu màxim esplendor; comptava amb un butlletí intern en actiu entre 1933-1938 quan passà a ser Portaveu de la Unió de Cooperadors de Badalona; una sucursal al carrer Baldomero San Martín (actualment Francesc Planas i Casals), davant de la Plaça del Sol a Casagemes; biblioteca; va crear una nova secció capdavantera, l'Agrupació Feminista de *La Moral* (1934); una secció infantil que ofería als fills de socis excursions, sessions de cinema i sortides culturals; els fills i filles dels socis per mitjà d'una acord amb l'Ateneu Obrer podien anar a la seva escola del carrer de la Indústria núm. 33, amb una sèrie d'avantatges; secció literària, secció d'escacs...

La Moral, com també les cooperatives badalonines, *L'Econòmica Obrera* i *Los Grillos*, encunyà moneda pròpia la qual era acceptada a més de setanta establiments de la ciutat.

L'any 1938, *La Moral* juntament amb *L'Econòmica* i amb el *Centre Cooperatiu Cultural* de Llefià, formalitzaren la *Unió de Cooperadors de Badalona*. Durant aquests anys de la Guerra Civil (1936-1939), coneixem també la trajectòria de la Cooperativa Sanitària *Germanor* (nom de l'antiga Clínica del Carme durant la Guerra Civil).

La victòria i la consolidació de la dictadura franquista va comportar una àmplia repressió del moviment obrer. Alguns dels seus impulsors com Felip Barjau van haver-se d'exiliar (actiu cooperativista, impulsà a Mèxic una cooperativa d'habitatges per a exiliats que va fer fallida), la biblioteca va ser espoliada i *La Moral* va passar a ser controlada pel *Servicio Sindical de Cooperación*. Durant la postguerra va haver de tancar la sucursal a Casagemes i la vitalitat de les seccions va ser més d'àmbit cultural i esportiu. La competència de supermercats i botigues va enfonsar definitivament la botiga a finals dels seixanta i la cooperativa va estar a punt de desaparèixer. A l'edifici

de la cooperativa, l'activitat cultural i diferents seccions van revifar amb la tornada de la democràcia, amb activitats com teatre, sardanes, esports, actes públics i cicles de conferències.

Una cooperativa de treball i una d'habitatge

Situem dos exemples cooperatius que defugen els esquemes econòmics més tradicionals.

Davant d'una situació límit pel deute acumulat de Cristalleries Lligué SA, l'enorme passiu i l'abandó dels dirigents, els treballadors de dita empresa com a principals creditors, van prendre les regnes del negoci el 1956: decidiren recuperar l'empresa i posar-la sota la seva direcció. Va crear-se així, el 1957, la cooperativa de treball associat Sant Miguel, nom del patró del ram del vidre. Amb molts sacrificis Cristalleria San Miguel societat cooperativa va fer net amb el deute i va augmentar la producció i la qualitat. La crisi del sector obligà el 1996 a una reestructuració, l'empresa va traslladar-se el 2004 del c/de la Indústria al de Juli Galve, però no va reeixir.

La cooperativa d'habitatge *El Hogar* (1955), formalitzada segons la Llei de cooperació del 2 de gener de 1942, va promoure la urbanització d'uns terrenys al barri de Morera amb un nou grup de cases l'any 1962. Superant greus dificultats econòmiques, en el seu vint-i-cinquè aniversari l'any 1980, la cooperativa estava formada per 156 socis o famílies i comptava amb un ampli local social i recreatiu.

OBJECTIUS

L'objectiu principal d'aquest projecte ha sigut obtenir una diagnosi actualitzada i agregada de l'Economia social i solidària (ESS) al municipi de Badalona. La diagnosi es pot dividir en dos àmbits, l'àmbit quantitatiu i l'àmbit qualitatiu. El primer és el resultat de l'actualització del cens de les iniciatives socioempresarials i ha de donar a conèixer el volum i l'activitat d'aquestes iniciatives al territori. El segon àmbit, el qualitatiu, comprèn un recull dels reptes i necessitats de les entitats que han participat a l'estudi. En el cas del Tercer Sector Social i les iniciatives sociocomunitàries, aquest estudi ha volgut obrir camí a la visibilització d'iniciatives que per la seva naturalesa dinàmica, innovadora i heterogènia són poc conegudes per a l'administració i per la resta de ciutadans. Aquest primer pas ens permet també realitzar una crida a la participació de la resta d'entitats per continuar enriquint i donant visibilitat al cens del Tercer Sector Social i de les economies comunitàries badalonines.

Objectius específics de l'estudi

- Identificar i dimensionar la realitat de l'ESS de Badalona.
- Recollir les necessitats, demandes i prioritats de les iniciatives d'ESS badalonines.

Objectius generals de l'estudi

- Fomentar la cooperació i la intercooperació, la cultura de la pau, el respecte cap al medi ambient i cap a un consum responsable, ètic i just.
- Apostar per les propostes innovadores i per la suma de sinergies i pel desenvolupament sostenible de la ciutat.

MARC TEÒRIC DE LA INVESTIGACIÓ

Era important per nosaltres, abans i a mesura que elaboràvem l'informe, escollir, delimitar i adequar un marc teòric que establís les bases per la recollida d'informació per aquest i futurs anàlisis del teixit socioeconòmic badaloní dins de l'Economia Social i Solidària. Aquest marc teòric és una convergència de dos paradigmes que poden esdevenir complementaris: el de l'Economia Social i el de l'Economia solidària.

La definició més recent de l'Economia Social (ES) és la que recull la carta de principis de l'Economia social promoguda al 2002 per la Conferència Europea Permanent de Cooperatives, Mutualitats, Associacions i Fundacions (CEP-CMAF)ⁱ. Aquesta carta defineix l'ES com el conjunt d'organitzacions que no pertanyen al sector públic, funcionen de manera democràtica amb igualtat de drets i obligacions dels socis, i practiquen un règim particular de propietat i distribució dels beneficis, com ampliar l'entitat i millorar els serveis que es donen als socis i a la societat.

L'acció de la CEP-CMAF al 2002 era una resposta a la situació d'invisibilitat institucional que ha patit històricament el sectorⁱⁱ. Una economia invisible o desagregada als estudis econòmics que les diferents administracions han anat realitzant. La carta resumia l'ES en els següents principis:

- La persona i l'objectiu social són prioritaris per sobre del benefici econòmic
- L'Adhesió a aquestes entitats ha de ser voluntària i oberta
- Control democràtic per part dels seus membres (no afecta a les fundacions, donat que no tenen socis)
- Combinació dels interessos dels membres, usuaris i de l'interès general;
- Defensa i posada en pràctica dels principis de solidaritat i responsabilitat
- Autonomia en la gestió i independència respecte dels poders públics
- Assignació de la part essencial dels excedents en favor d'objectius de desenvolupament sostenible, d'interès per als membres i la societat en el seu conjunt.

El paradigma de l'Economia Solidària es defineix en relació a la finalitat de l'organització, a les seves activitats i a la seva organització i governança independentment de la seva forma jurídica: "la subordinació de l'economia a la seva finalitat, que és la de proveir, de manera sostenible, les bases materials per al desenvolupament personal, social i ambiental de l'ésser humàⁱⁱⁱ".

Per explicar el que entenem com a paradigma conjunt d'Economia Social i Solidària recuperem la proposta de *Llei d'Economia social i solidària de 2015 de la Xarxa d'Economia Solidària de Catalunya* on trobem la definició:

"Conjunt d'iniciatives socioeconòmiques els membres de les quals, de forma associativa, cooperativa, col·lectiva o individual, creen, organitzen i desenvolupen democràticament i sense que necessàriament tinguin ànim de lucre, processos de producció intercanvi, de gestió, distribució d'excedent, moneda, de consum i de finançament de béns i serveis per satisfer necessitats. Promovent relacions de solidaritat, cooperació, donació, reciprocitat i autogestió; defensant els béns comuns naturals i culturals i la transformació igualitària de l'economia i la societat;

amb la finalitat del bon viure i la sostenibilitat i la reproducció de la vida del conjunt de la població.”

Aquesta definició recull iniciatives formalitzades (que a l'estudi delimitem com Socioempresarials i Tercer sector social) però també altres formes de cooperació socials emergents i sense formalització jurídica (denominades sociocomunitàries en el marc de la diagnosi) que són els agents de l'ESS que s'han tingut en compte en aquest estudi.

Tipus d'iniciatives que recollirà l'informe^{iv}

Iniciatives Socioempresarials, és a dir, iniciatives registrades a l'administració que són, per la seva forma jurídica i organitzativa, agents de l'ESS a Badalona.

Cooperatives: associació autònoma de persones que s'han unit voluntàriament per fer front a les seves necessitats i aspiracions econòmiques, socials i culturals comuns per mitjà d'una empresa de propietat conjunta i gestió democràtica. La llei catalana de cooperatives (Llei 12/2015, de 9 de Juliol) classifica les cooperatives en les classes següents: agràries; marítimes, fluvials i lacustres; d'assegurances; de consumidors i usuaris; de crèdit; d'ensenyament; d'habitatges; sanitàries; de serveis; de treball associat; integrals i de segon grau.

Societats Laborals: societats de caràcter mercantil, anònimes o de responsabilitat limitada, on la majoria del capital social (més del 50%) ha de ser propietat dels treballadors amb una relació laboral de caràcter indefinit.

Mutualitats de previsió social: Són societats de persones que exerceixen amb caràcter principal una activitat asseguradora sense afany de lucre, complementària o alternativa de la seguretat social, sota els principis de protecció mútua, solidaritat, gestió professional i organització democràtica. Els i les sòcies de la mutualitat o mutualistes, contribueixen al finançament de la institució amb una quota social. Amb el capital acumulat a través de les quotes socials, la institució brinda els seus serveis als socis que els necessiten. A Badalona però, i després de consultar la base de dades disponible al registre de la generalitat (Consulta de mutualitats GENCAT), no se n'han trobat cap, tot i que, mirant enrere la cooperativa *La Bienhechora* (1874) comptava amb una secció de socors mutus en cas de malaltia o necessitat, i un fons de redempció de quintes (un ajut per els joves obrers que obtenien, mitjançant una aportació econòmica comú, l'exempció del servei militar per poder continuar treballant).^v

Empreses d'Inserció i CETs (Centres especials de treball):

Les empreses d'inserció són iniciatives de l'economia social que combinen la lògica empresarial amb estratègies que fan possible la integració sociolaboral de persones amb necessitats específiques. Per aconseguir el seu objecte social, desenvolupen una activitat econòmica de producció de béns i de prestació de serveis en qualsevol sector del mercat, com qualsevol altra empresa però amb uns objectius diferents.

Per ser considerades com a tals, les empreses d'inserció han de complir una sèrie de condicions específiques. En l'àmbit de contractació han de mantenir, en còmput anual, un mínim d'un 30% i un màxim d'un 70% de treballadors en procés d'inserció respecte al total de la plantilla i, en cap cas, el nombre de persones pot ser inferior a dues. En l'àmbit econòmic, l'empresa ha d'aplicar, almenys, el 80% dels resultats o els excedents disponibles obtinguts en cada exercici econòmic a la millora o l'amplificació de les estructures productives i d'inserció. Si no existís la necessitat, la part disposada ha de quedar imputada al fons de reserva de l'empresa. Poden ser qualificades com a empreses d'inserció les societats mercantils, les societats laborals i les cooperatives (Llei 27/2002 sobre mesures legislatives per a regular les empreses d'inserció sociolaboral). D'altra banda els Centres Especials de Treball comparteixen objectius amb les empreses d'inserció però la seva plantilla ha de comptar amb un mínim del 70% de persones treballadores amb un grau de discapacitat superior a un 33%. Poden ser de titularitat privada o pública.

Confraries de pescadors: Seguint les directrius del CEPES que considera les confraries de pescadors com a part de l'Economia Social Espanyola, i conformes amb l'estudi realitzat per Àngel Cervera Paz^{vi} on l'autor conclou que majoritàriament les característiques pròpies de les confraries coincideixen majoritàriament amb les característiques pròpies de les entitats d'economia social, aquest estudi també inclou aquest tipus d'iniciativa.

Corporacions de dret públic, sense afany de lucre, representatives d'interessos econòmics, que actuen com a òrgans de consulta i col·laboració de les administracions competents en matèria de pesca marítima i d'ordenació del sector pesquer. Tenen personalitat jurídica plena i capacitat per operar pel compliment dels seus objectius. (Ley 3/2001, de 26 de marzo de Pesca Marítima del Estado).

- Per últim, de manera excepcional, i tenint en compte que l'Economia social i solidària canvia cada dia pren una forma més heterogènia, aquest estudi també ha plantejat una petita recerca d'empreses que, tot i tenir formes jurídiques no pròpies de l'ESS, com ara societats mercantils o autònoms, procuren oferir a la societat béns i serveis útils, s'organitzen de manera democràtica i participativa, miren de ser respectuoses amb el medi i que operen des de l'honestedat i el compromís. Aquest recull secundari es realitza amb l'objectiu d'analitzar el volum d'iniciatives que tot i no pertànyer formalment a l'Economia social i solidària, estan compromeses a oferir una alternativa de consum responsable a la ciutat.

Tercer sector social, format per iniciatives sense afany de lucre que tenen com a objectiu central de la seva actuació la promoció de les persones, la reducció de les

desigualtats socioeconòmiques i la lluita contra l'exclusió social. Actua en favor de col·lectius en risc d'exclusió i les activitats que desenvolupa incideixen directament en la situació socioeconòmica dels destinataris, o bé els ajuden a sortir de l'exclusió social (o a no caure-hi) promovent la seva integració a la societat.

- **Col·lectius atesos**

Drogodependents (prevenció, atenció, tractament i acompanyament posterior, així com la inserció sociolaboral de persones amb addiccions, en un sentit ampli del terme)

Dones (atenció al col·lectiu, al voltant de la violència de gènere o aquelles en què les seves activitats són un punt de trobada per al desenvolupament del col·lectiu de dones)

Gent Gran (organitzacions formades per gent gran per activitats de lleure i cultura, així com les formades per jubilades i pensionistes, incloent seccions sindicals. Comprèn residències de tercera edat sense afany de lucre i organitzacions de formació de gent gran.

Infants i Joves (Centres d'educació en el lleure, organitzacions d'atenció a la infància i l'adolescència i entitats adreçades a la inserció sociolaboral de joves en risc d'exclusió social)

Persones amb discapacitat (organitzacions que treballen per al reconeixement de la diversitat funcional. Entitats adreçades a la integració i inserció sociolaboral de persones amb discapacitat psíquica, física i/o sensorial; incloent els centres especials de treball, els serveis de teràpia ocupacional i els centres de formació. També organitzacions tutelars, entitats formades per familiars de persones amb discapacitat, les de lleure i/o esport, i les escoles d'educació especial –amb forma jurídica de cooperativa d'iniciativa social)

Malalties (Entitats formades per persones que pateixen algun tipus de malaltia –cròniques, minoritàries, degeneratives, etc.-, i/o els seus familiars, incloent la salut mental. També inclouen entitats que treballen per la inclusió sociolaboral i la millora de la qualitat de vida de persones amb trastorns de la conducta; i aquelles que es dediquen a la promoció d'hàbits de vida saludables, organitzacions d'atenció bio-psico-social, de donants de sang i els centres socio-sanitaris)

Nouvinguts - Persones Immigrades (organitzacions que vetllen per la inclusió social de les persones immigrades i treballen per a aconseguir la ciutadania plena. Inclou el treball amb persones refugiades i en situació d'asil, així com minories ètniques)

Pobresa i exclusió (organitzacions que treballen amb persones en situació de vulnerabilitat associada a la manca de recursos econòmics. Organitzacions que

ofereixen serveis d'acollida i albergs per a persones sense sostre, menjadors socials, bancs d'aliments i, en general, aquelles que donen atenció a les necessitats socials bàsiques. També les entitats que treballen per a la inclusió sociolaboral de persones en situació de pobresa)

- **Atenció que ofereixen**

Atenció mèdica i/o psicosocial Educació en lleure

Atenció diürna o centres de dia

Inserció laboral

Informació – Orientació - Assessorament legal

Alimentació

Atenció residencial

Formació i educació formal

Cultural

Atenció domiciliària

Treball veïnal i comunitari

Esportiu

Cooperació internacional Ambiental

Altres

Iniciatives Sociocomunitàries és a dir Iniciatives impulsades per agrupacions de persones i que responen a les necessitats de diversos col·lectius

Grups de Criança: Grups de pares i mares que creen un espai d'acompanyament a la maternitat / paternitat i de suport a la criança i educació des d'una perspectiva respectuosa. No tenen una forma jurídica específica.

Grups de Consum agroecològic: Són grups de persones consumidores que s'ajunten per efectuar compres conjuntes d'acord amb uns valors ambientals i socials. Acostumen a ser projectes assemblearis i autogestionats, centrats en la gestió col·lectiva d'aliments i altres productes de consum ecològic i responsable, que fomenta la justícia social i la sostenibilitat comunitària i ambiental. Cada grup de consum respon a les voluntats i objectius dels seus membres però tenen objectius àmpliament compartits:

- **Difusió d'un consum crític**
- **Consum i producció responsable**
- **Preu just i corresponsabilitat**
- **Reducció d'intermediaris**
- **Dimensió social** (Els grups de consum, amb més o menys profunditat, desenvolupen models organitzatius democràtics i igualitaris, servint com un espai d'aprenentatge de participació directa. També funciona, en entorns urbans, com a procés educatiu de proximitat al camp, amb visites periòdiques per a conèixer els ritmes i processos de producció agroalimentària)

Xarxes d'intercanvi: són agrupacions de persones que tenen per objectiu intercanviar béns, serveis o coneixements sense utilitzar diners, a través del troc.

Horts comunitaris: Formes d'agricultura urbana que genera altres beneficis més enllà dels rendiments agrícoles. En aquestes iniciatives es generen espais de participació, relacionals, de lleure, formatius i que tracten de fomentar l'agroecologia.

METODOLOGIA

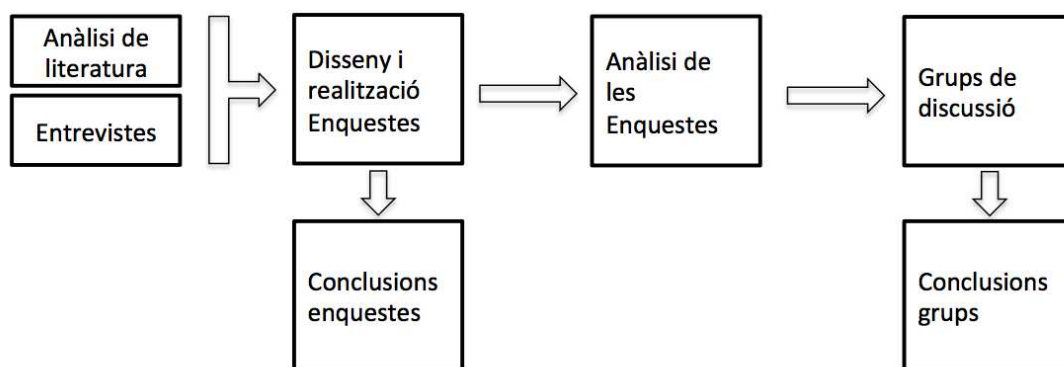
Eines i tècniques de recollida d'informació

Dintre del procés de recollida d'informació i tenint en compte que el procés inclou iniciatives de diferent tipus i que l'anàlisi té una vessant qualitativa i una quantitativa les eines i tècniques de recollida d'informació han sigut les que trobareu a continuació:

Iniciatives Socioempresarials i Tercer Sector Social

Quantitatiu: Bases de dades de l'administració municipal, registre mercantil, registre jurídic d'associacions i fundacions (Gencat). També Cens actiu, contactes i entrevistes directes.

Qualitatiu: Entrevistes, tallers i reunions amb diferents agents de l'ESS Badalonina. S'ha treballat per models organitzatius i sectors.

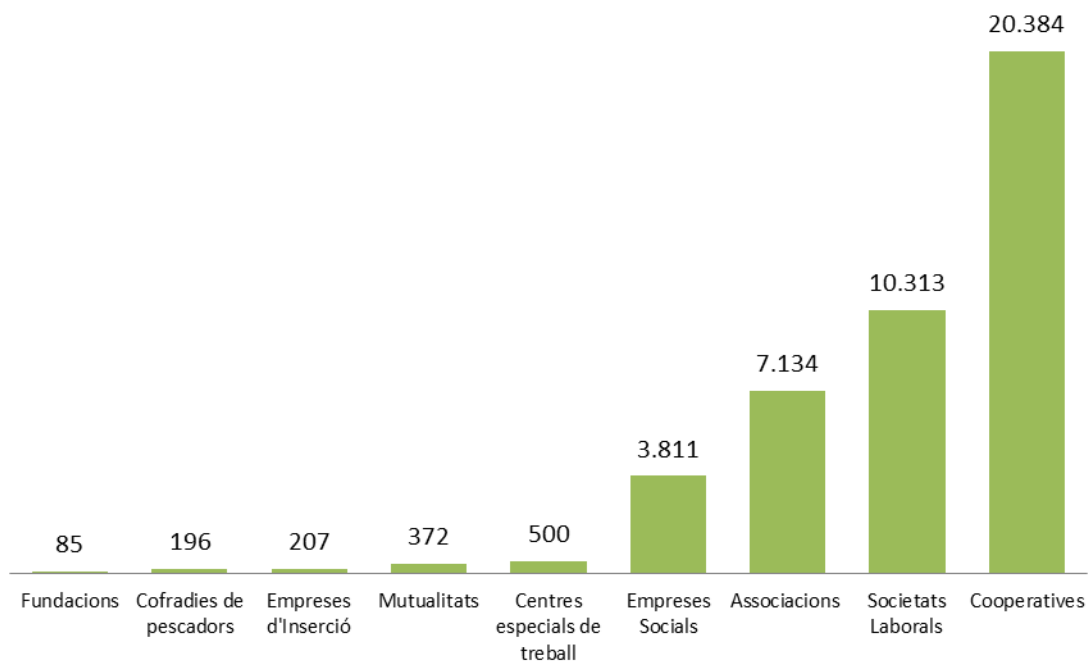

Iniciatives Sociocomunitàries

Quantitatiu: Treball col·laboratiu amb la XES Barcelonès Nord i altres iniciatives consolidades de l'ESS Badalonina per detectar el màxim nombre d'iniciatives sociocomunitàries

EVOLUCIÓ I XIFRES DE L'ECONOMIA SOCIAL A ESPANYA

Per entendre el context actual en què es troba l'Economia Social (ES) revisarem primer les dades que ofereix el CEPES^{vii} (Confederació Empresarial Espanyola de l'Economia Social) sobre les entitats i el impacte de l'ES a la resta de l'estat. Segons les xifres que ofereix la confederació, al 2016 l'Economia Social ja representava un 10% del PIB Espanyol.

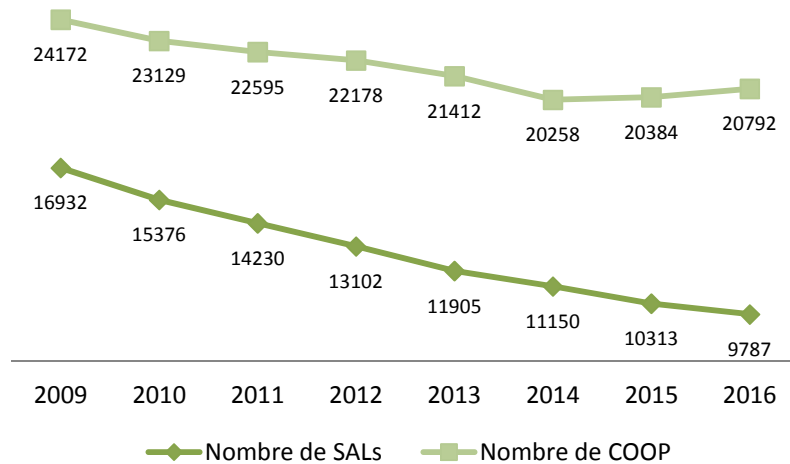

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del CEPES

L'ES creix any rere any, els últims 8 anys s'han creat 29.000 entitats i s'han ofert 190.000 nous llocs de treball. Les xifres recullen que al 2016 existien més de 40.000 agents al sector que oferien el 12,5% de la ocupació. Una ocupació digna i estable que compta amb una mitjana del 80% de contractes indefinits i que ha resistit lleugerament millor que l'empresa convencional (un 6,5% menys en la destrucció de llocs de treball)^{viii}.

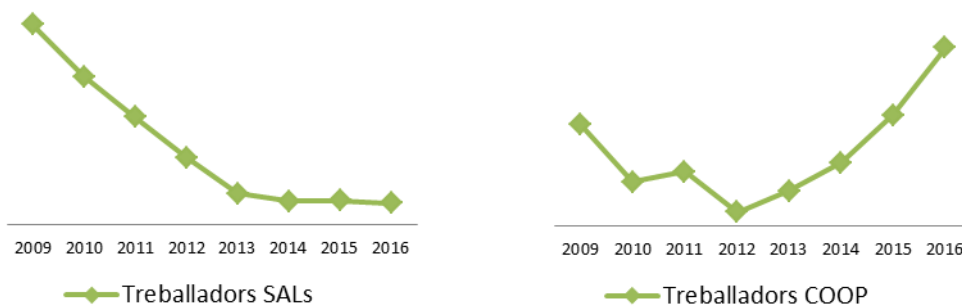
A més, és un sector jove i inclúsiu on el 47% de les feines remunerades pertanyen a menors de 40 anys i on també hi treballen aproximadament 128.000 persones amb discapacitat o en risc d'exclusió.

Les Cooperatives amb el 47,4% i les societats Laborals amb el 24% del total d'entitats, són les dues formes organitzatives més representatives de l'ES espanyola. Si mirem les dades de constitució anuals d'aquestes entitats s'observen tendències diferents.

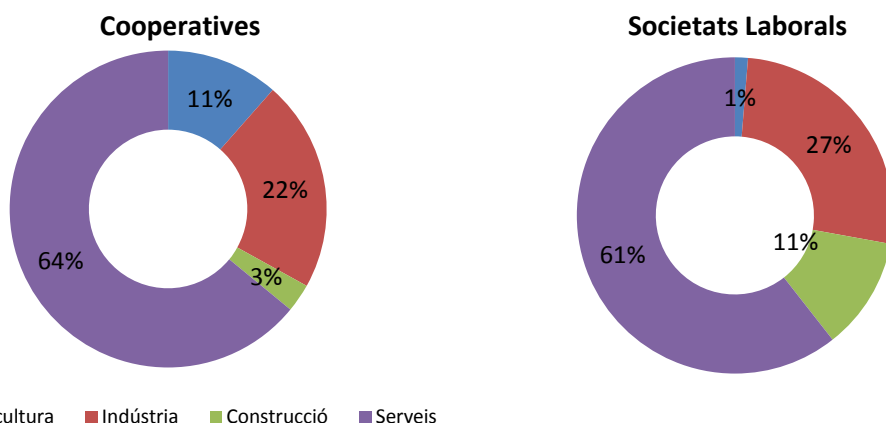
Font: Elaboració pròpia a partir de dades del CEPES

Mentre que la tendència en la creació de Societats laborals es mostra a la baixa a mesura que ens apropem al moment actual en el cas de les cooperatives és diferent; s'observa un lleu augment en el nombre de cooperatives existents aquests últims anys. Podem observar també les mateixes tendències pel que fa a l'ocupació en aquestes entitats.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del CEPES

Si examinem la distribució per sectors trobem diferències en només dos d'ells, Agricultura i construcció. Podem observar que el sector on trobem la majoria de cooperatives (64%) i Societats Laborals (61%) és el sector serveis i després la indústria amb el 22% i el 27% respectivament. D'altra banda, mentre que les Cooperatives que treballen a l'agricultura representen un 11% i la construcció un 3% amb les Societats Laborals la situació és inversa, en la distribució per sectors de les societats laborals l'agricultura representa només un 1% i la construcció un 11%.

■ Agricultura ■ Indústria ■ Construcció ■ Serveis

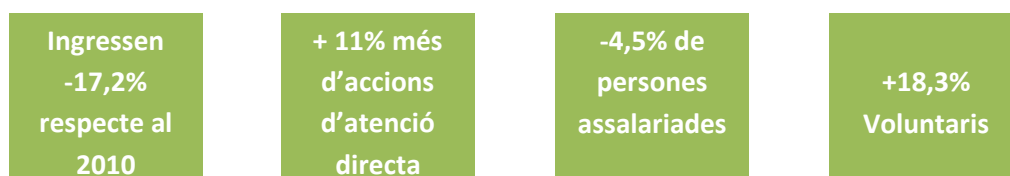
Font: Elaboració pròpia a partir de dades del CEPES

TERCER SECTOR SOCIAL A ESPANYA

El Tercer sector social està integrat per agents amb diverses formes jurídiques (associacions, fundacions, cooperatives d'iniciativa social i altres,...) que treballen per la inclusió i la cohesió social amb l'atenció als col·lectius més vulnerables de la població. Són entitats sense afany de lucre i d'àmbit privat que tenen com a objectiu central de la seva actuació la promoció de les persones, la reducció de les desigualtats socioeconòmiques i la lluita contra l'exclusió social.

Actualment i segons l'Anuari del Tercer Sector Social a Espanya, podem observar un decreixement generalitzat al sector provocat per l'impacte en els àmbits social i econòmic de l'actual crisi financera. Ara sabem que al 2013 el TSS Espanyol suposava un 1,51% del PIB, és a dir, -0,11% menys que l'any 2010 que era de 1,62% i assolia un increment de l'atenció directa del 11% i una destrucció de llocs de feina remunerats a les entitats del 4,5%.

TSS ESPANYA 2013

En paral·lel a la baixada del capital econòmic del TSS també trobem que ha crescut la fractura social, un 45% en el mateix període. L'estudi que al 2015 va realitzar la Plataforma de ONG de Acció Social conjuntament amb la Plataforma del Tercer Sector^{ix} conclou que:

*La cohesió social ha disminuït greument els últims 7 anys amb un notable augment de l'exclusió social cada vegada més greu i més intens

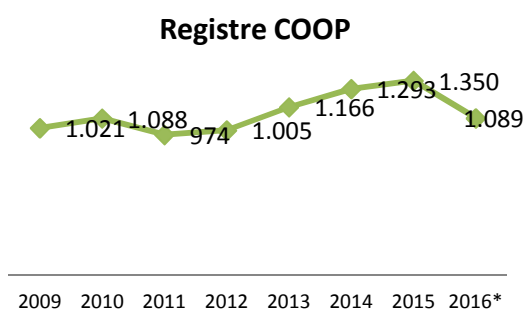
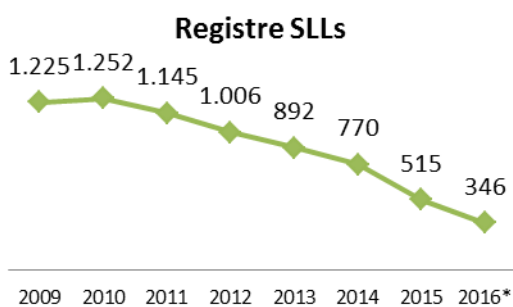
*La intensitat i la durada de la crisi ha incrementat el nombre i la intensitat de les situacions de vulnerabilitat.

EVOLUCIÓ I XIFRES DE L'ECONOMIA SOCIAL A CATALUNYA

Actualment l'Economia Social representa un 6% del PIB català i hi treballa el 5,2% de la població ocupada de Catalunya segons les dades d'ARACOOOP^x. A més, trobem empreses de l'ES a sectors estratègics com el servei a les persones, l'agroalimentari i les energies renovables.

La tendència és la mateixa que a nivell estatal pel que fa a la contractació i la inclusió social. A l'ES catalana hi treballen més de 150.000 persones amb un 81,6% de contractes indefinits i també ocupa 13.000 persones amb necessitats especials.

Les cooperatives i les societats laborals són també les figures organitzatives més representatives de l'ES a Catalunya. El 2016 es van constituir 1089 cooperatives (*Dades període Gener – Setembre 2016) un 0.05% més que al mateix període de l'any anterior, les societats laborals, d'altra banda, en el mateix període han patit una devallada del 0.19%^{xi}.

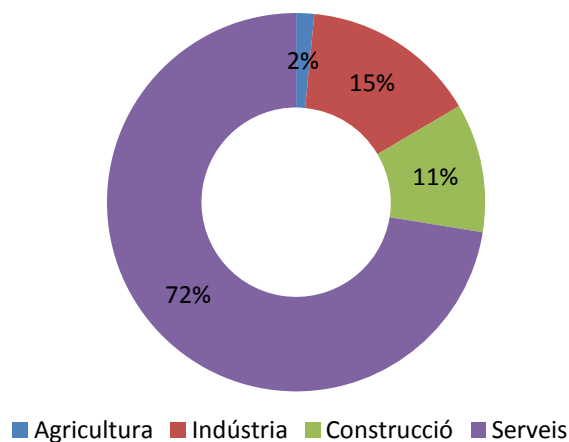

(*Dades període Gener – Setembre 2016)

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament de Treball, Afers socials i Famílies i el MEYSS

Si observem detingudament les cooperatives catalanes creades (2009 – 2016*) segons tipus trobem que les més nombroses amb un 72,7% són les de treball associat seguides de les d'habitatge que suposen un 12,4% del total. Per sector i amb les dades de què disposem de 2016 trobem que un 64,5% de les cooperatives es troba dintre del sector serveis, un 21.12% es troba dintre del sector de la construcció i seguidament l'agricultura i la indústria amb uns percentatges de 7.25% i 7.07% respectivament.

En el cas de les Societats Laborals trobem una distribució per sectors diferent a la de les cooperatives. Així, un 72,5% de les empreses pertanyen al sector serveis, seguides de les que pertanyen a la indústria 15%, de construcció i agràries suposen un 11% i un 1,5% respectivament.

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament de Treball, Afers socials i Famílies i el MEYSS

TERCER SECTOR SOCIAL A CATALUNYA

Segons estimacions de l'estudi El Panoràmic d'acció social 2015 que impulsen entitats com l'Observatori del Tercer Sector i el Consell d'Associacions de Barcelona a Catalunya hi han aproximadament 6580 entitats actives que representen un 28% del total d'entitats sense afany de lucre catalanes. D'aquestes, prop de la meitat es van crear entre el 1981 i el 2000.

L'any 2015 aquest sector representava el 1,42% del PIB de Catalunya i les entitats de caire socioludari han crescut un 14% segons El baròmetre del Tercer Sector Social 2016. A més, al TSS hi participen més de 340.000 voluntaris (un 59,2% de dones) i dona feina a 85.000 treballadors que han atès un 2,5% més persones en situació de vulnerabilitat o risc (més d'1,5M de persones ateses) El nombre de persones ateses ha crescut per cada col·lectiu un 2,5% (fins a 1,5M).

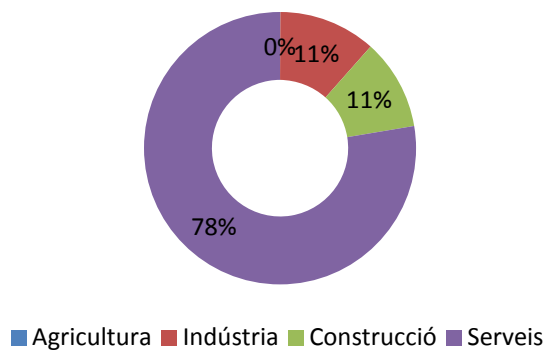
CONTEXT SOCIOECONÒMIC DE BADALONA

A Badalona hi viuen 215.634 persones, un 9,6% de la població de la comarca del Barcelonès, és la segona ciutat amb menys densitat de població (10181 Habitants/Km²), després de Sant Adrià de Besòs (9.553,9 Habitants/Km²)^{xii}; Les persones de nacionalitat estrangera representen el 12,2% del total de la població al municipi i els col·lectius més nombrosos són el pakistanès, el marroquí i el xinès.

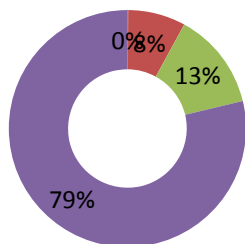
Municipi	Densitat de Població
Sant Adrià de Besòs	9.553,9 Hab/Km2
Santa Coloma de Gramenet	16.736,1 Hab/Km2
Badalona	10.181 Hab/Km2
Barcelona	15.873,2 Hab/Km2
Hospitalet de Llobregat	20.548,7 Hab/Km2

El teixit econòmic badaloní està format, per 5006^{xiii} Empreses, 74.937 persones assalariades (4.3% més que al mateix període de l'any anterior) i 11.958 persones autònomes (0.15% més que al mateix període de l'any anterior). Pel que fa a les empreses badalonines, un 77,62% són part del sector serveis, un 10,79% pertanyen al sector de la construcció i un 11,57% i el 0,02% de les empreses corresponen als sectors de la indústria i la agricultura respectivament. Si observem la evolució del teixit empresarial, aquest a crescut un 3,1% al 2016 en comparació al 2015.

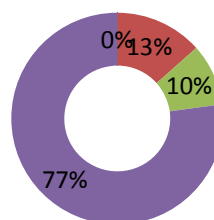

La distribució per sector de l'ocupació a Badalona és diferent per a persones autònomes i assalariades en els sectors de la indústria i la construcció. Així com un 13,4% dels assalariats treballen a la indústria i un 9.5% treballen a la construcció en el cas dels treballadors autònoms els percentatges són d'un 13.3% a la construcció i un 7,8% a la indústria. Si observem la variació anual d'assalariats i autònoms podem observar que al 2016 hi ha un 3.7% més de persones que treballen per compte aliè i com a autònoms.

Autònoms

Assalariats

■ Agricultura ■ Indústria ■ Construcció ■ Serveis

Segons l'observatori municipal d'ocupació, el nombre de persones aturades i les seves característiques varien segons la zona^{xiv} de Badalona. Els barris de Montigalà, Puigfred, La Pau, Lloreda, Nova Lloreda, Sant Crist i Sistrells (Zona 7) registren el percentatge d'atur més alt; en conjunt representen un 22,1% de l'atur badaloní seguit del barri de La Salut (Zona 4) amb un 18.9%.

Pel que fa a les persones aturades i amb les dades amb què compta l'Observatori de Desenvolupament Local sabem que un 14.8% de la població del municipi es troba en situació d'atur. També que al municipi hi ha un 8% més de dones aturades que homes, que el col·lectiu de persones immigrades representa un 14,3% de la població aturada i també que un 54% de les persones que es troben en situació d'atur de Badalona són persones de més de 45 anys.

RESULTATS OBTINGUTS: XIFRES DE L'ECONOMIA SOCIAL A BADALONA

Per tal d'obtenir una visió agregada i completa, s'ha actualitzat el cens amb què ja comptava l'administració mitjançant recerca activa, entrevistes i enquestes i també s'han realitzat dues sessions de treball amb representants de tots els tipus d'entitats. La primera sessió de treball o grup focal es va realitzar amb entitats del teixit socioempresarial i la segona amb entitats sense afany de lucre del teixit sociolaboral Badaloní.

Després de la feina de recerca activa realitzada, sabem que al municipi trobem actives 140 (Cal sumar grups de criança) iniciatives de l'Economia Social i Solidària

TEIXIT SOCIOEMPRESARIAL

30 Cooperatives

20 Societats Laborals

4 Centres Especials de treball

1 Empresa d'Inserció

1 Confraria de Pescadors

Entitats del TERCER SECTOR SOCIAL

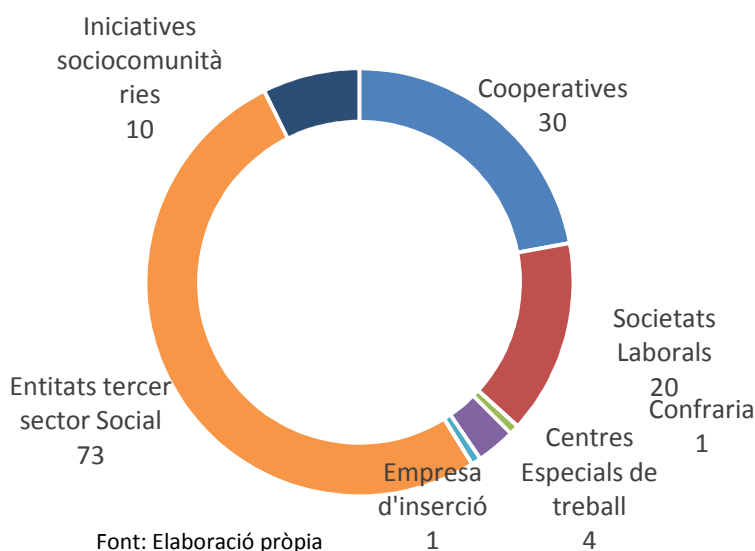
73^{xv} Entitats sense afany de lucre Sociosolidàries

TEIXIT SOCIOCOMUNITARI

7 Grups o col·lectius de criança

3 Grups de consum

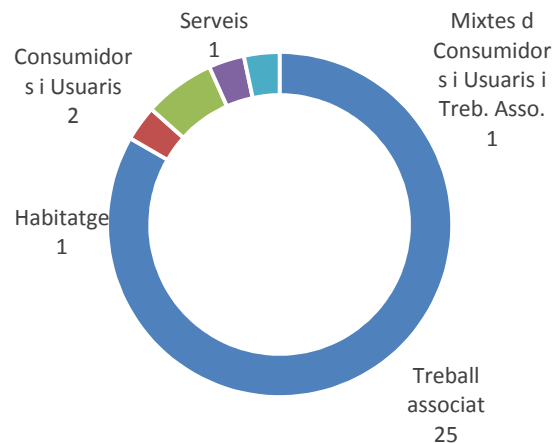
1 Hort comunitari

ANÀLISI DEL TEIXIT SOCIOEMPRESARIAL

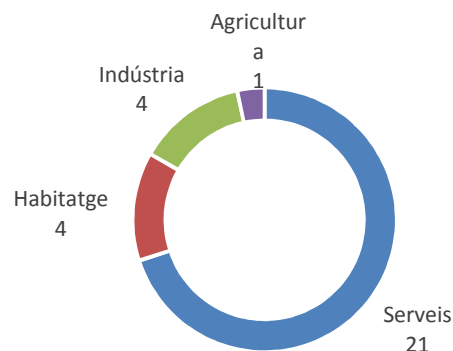
COOPERATIVES

Després de la revisió dels registres disponibles i del treball de camp, podem determinar que a Badalona hi ha actives 30 cooperatives, d'aquestes, 5 són sense afany de lucre. Segons el Dep de Treball hi havia registrades 65, d'aquestes, 21 no han pogut ser contactades, 8 han tancat, 5 han canviat la seva forma jurídica i una d'elles ha canviat el seu domicili.

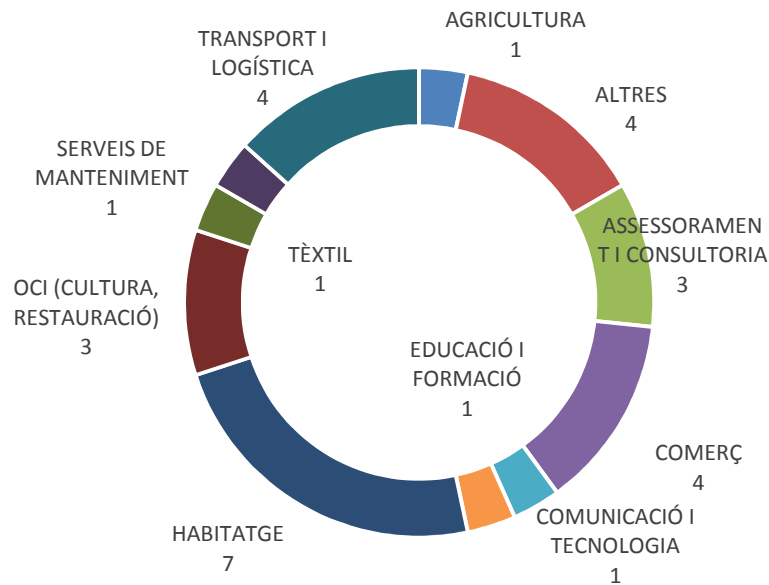
Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Empresa i ocupació i enquestes realitzades

Per tipus, les més nombroses són les cooperatives de Treball associat seguides de les de consumidors i usuaris. Si observem la distribució per sectors, ens adonem que la majoria pertanyen al sector serveis que arriben al 70%, un 13,3% pertanyen a la construcció i a la indústria respectivament i un 3,3% a l'agricultura.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Empresa i ocupació i enquestes realitzades

Per àmbits, la distribució es força diversa, les més nombroses son les que ofereixen serveis relacionats amb l'habitatge (23,3%) seguida del comerç (13,3%), serveis relacionats amb el transport i la logística (13,3%) i altres serveis més específics (13,3%).

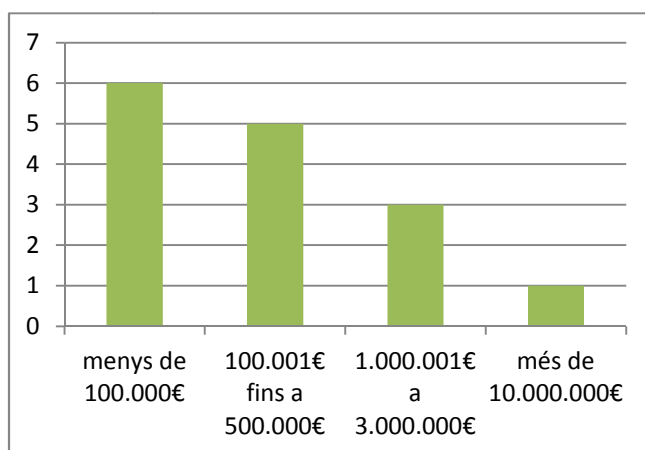
Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Empresa i ocupació i enquestes realitzades

Del total d'iniciatives actives (30) han respost a les enquestes 15, d'aquest percentatge de resposta podem extrapolar que el 26% están al període inicial, i que el 78% de les restants tenen 20 anys o més d'activitat. La més antiga supera els 58 anys de funcionament.

Les cooperatives enquestades ocupen un total de 543 persones, i la distribució per sexes és menys desigual entre els treballadors assalariats ja que ocupen un 43,1% de dones. Pel que fa a les sòcies, les dones representen un 39,11% del total.

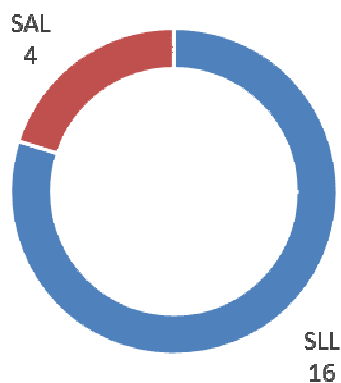
La Unitat de Foment Empresarial de l'Institut Municipal d'Ocupació que ofereix serveis d'acompanyament i assessorament als emprenedors i a les empreses ha realitzat el seguiment de la constitució de 4 cooperatives des de Gener de 2016 i actualment 3 es troben en procés de constitució.

Per volum de facturació trobem 4 franges diferenciades entre les entitats enquestades. Una de les iniciatives factura més de 10M€, un 21,4% de les entitats que van respondre l'enquesta tenen una facturació anual d'entre 1M i 3M€, un 35,7% facturen anualment de 100mil€ a 500mil€ i per últim un 42,9% facturen menys de 100.000€ anuals.

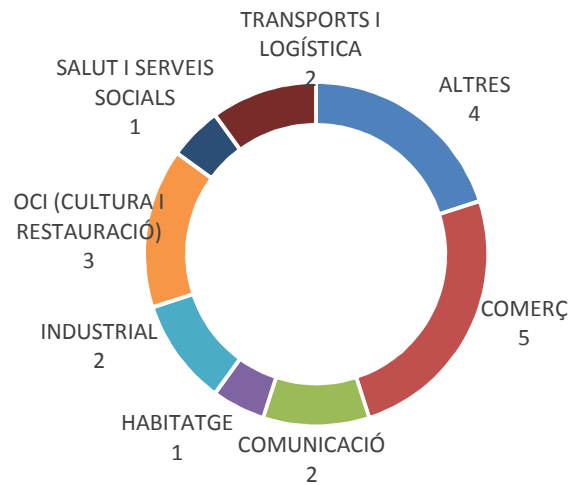
SOCIETATS LABORALS

En el cas de les Societats Laborals, al municipi en trobem 20 d'actives d'un registre inicial de 129; d'elles han respost un 40%. Del total d'iniciatives detectades, les Societats Limitades Laborals representen el 80% del total i les Societats Anònimes Laborals un 20%.

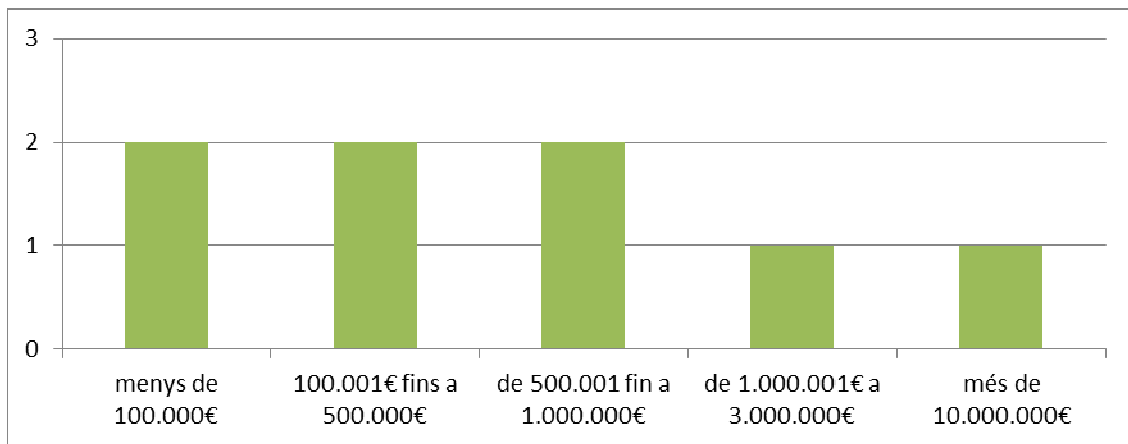
Font: Elaboració pròpia

Les Societats Laborals del municipi son majoritàriament de serveis (un 65% del total). La indústria i la construcció representen un 25% i un 10% respectivament. Per àmbits, el comerç representa un 25% del total seguit d'altres serveis més específics amb un 20% i els serveis relacionats amb l'oci (Cultura i restauració) amb un 15%

Font: Elaboració pròpia

Gràcies a la informació que ens han facilitat les iniciatives sabem que aquestes ocupen a 797 persones al municipi. La proporció de dones és també menor a les societats laborals badalonines que ens han respost al qüestionari; les dones representen un 37,5% dels socis i un 35,3% dels treballadors assalariats.

Font: Elaboració pròpia

Pel que fa al volum anual de facturació de les iniciatives enquestades, només una supera els 10M€ d'euros de facturació, una supera el 1M€.

CONFRARIA DE PESCADORS

Al Moll Quimet Costa es troba la històrica confraria de pescadors de Badalona, l'entitat que el 17 de gener de 2011 va reprendre l'activitat de la subhasta pública i presencial

de peix. Actualment la confraria hi participen 13 pescadors amb 11 embarcacions i facturen anualment menys de 100.000€.

Tot i que és un ofici de caire tradicional, actualment es segueixen incorporant nous pescadors, l'any 2016 l' Institut Municipal d'Ocupació va donar suport en l'anàlisi de viabilitat financera i tècnica a una nova incorporació de la confraria del municipi.

CENTRES ESPECIALS DE TREBALL I EMPRESA D'INSERCIÓ

A Badalona existeixen quatre Centres Especials de Treball i una Empresa d'Inserció. Tres dels centres especials de treball compten amb més de 10 anys d'experiència en la inserció laboral de persones amb discapacitat i col·lectius vulnerables. Totes elles van respondre el nostre qüestionari.

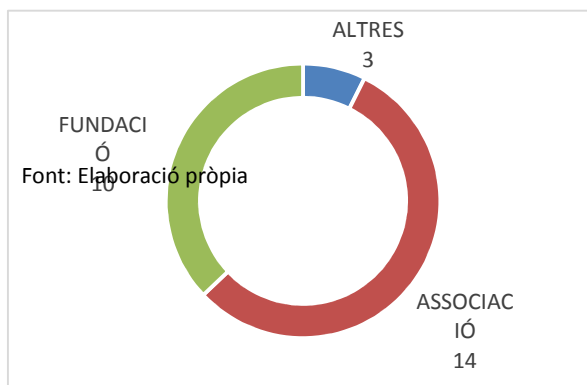
Sovint son iniciatives que realitzen més d'un tipus de servei i que podríem diferenciar per àmbit, així sabem que 4 de les 5 entitats ofereixen serveis de manteniment com la jardineria, la neteja o gestió ambiental i que una d'elles també realitza processos productius per a la indústria. L'entitat restant pertany a l'àmbit de l'alimentació i de la seva comercialització.

Als Centres Especials de Treball i les Empreses d'Inserció badalonines treballen 406 persones i les dones representen un 46,6% del total.

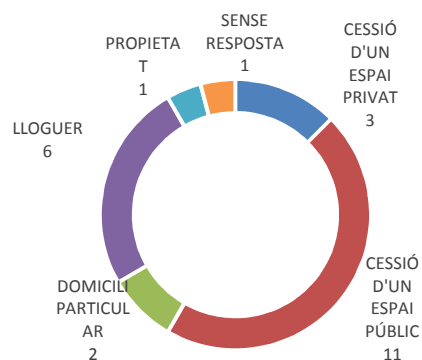
Pel que fa al volum de facturació anual ens trobem dos grups diferenciats; 3 de les 5 iniciatives facturen d'1 a 3 milions d'euros, la resta de 100.001€ a 500.000€.

APROXIMACIÓ AL TERCER SECTOR SOCIOSOLIDARI BADALONÍ

Per tal d'estimar un nombre aproximat d'entitats de caire sociolidari a la ciutat s'ha treballat prèviament amb el registre del Departament de Justícia delimitant el cens a aquelles que entraven dintre del marc de la investigació i amb les que hem pogut contactar, i també amb aquelles entitats que col·laboren de manera continuada amb la administració o formen part dels últims processos participatius que el nou govern de l'ajuntament duu a terme actualment. Segons aquesta estimació a Badalona hi treballen actualment unes 73 entitats sense afany de lucre per atendre a col·lectius vulnerables o en risc d'exclusió, 58 d'elles amb el seu domicili social a Badalona. 27 d'aquestes entitats van respondre la nostra enquesta, 22 d'elles tenen el seu domicili social al municipi.

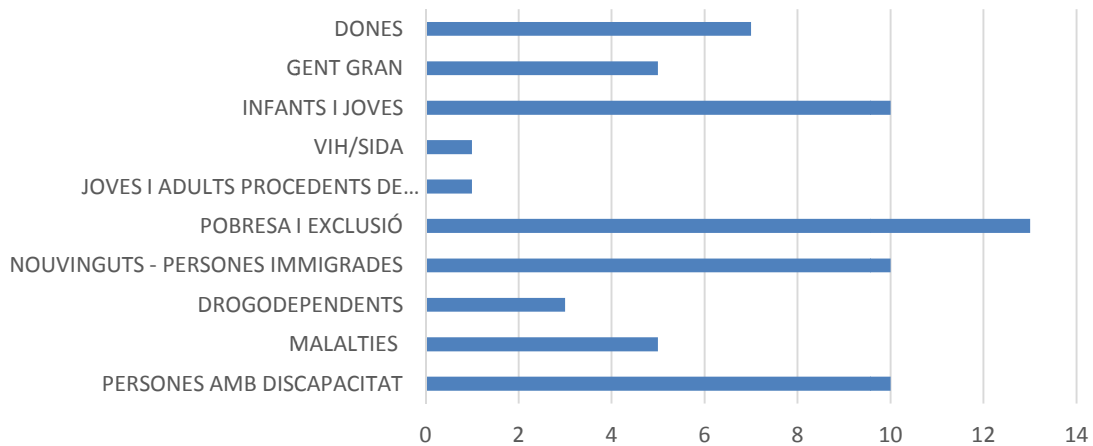
Volíem també conèixer el nivell de dependència de les entitats amb l'administració, pel que fa a espais, un 40,7% de les associacions tenen la seu física a un espai públic, un 22,2% tenen la seu a un espai llogat i un 11,1% disposen de la cessió d'un espai privat.

Font: Elaboració pròpia

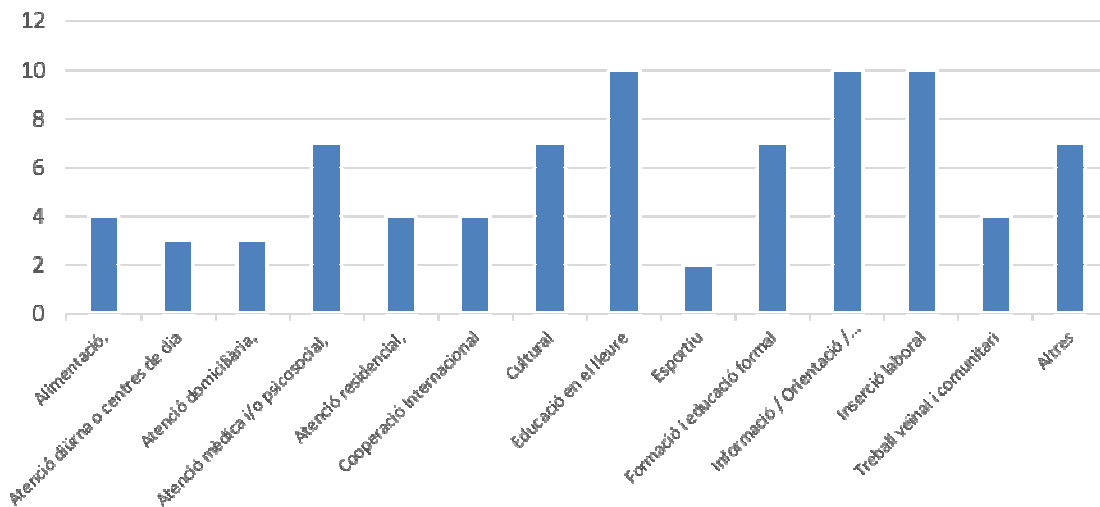
Moltes de les entitats enquestades treballen també fora de Badalona, 5 de les entitats que van respondre l'enquesta treballen en l'àmbit internacional. De la resta, només 7 treballen exclusivament al municipi.

De les entitats que van participar a l'estudi, 8 van ser creades fa més de 20 anys i 3 d'elles fa més de 50 anys. Si observem el nombre d'entitats per col·lectiu atès podem veure que les més nombroses son aquelles que tracten col·lectius en risc d'exclusió i pobresa (13), seguit per Infants i Joves(10), Nouvinguts (10) i Persones amb Discapacitat (10)

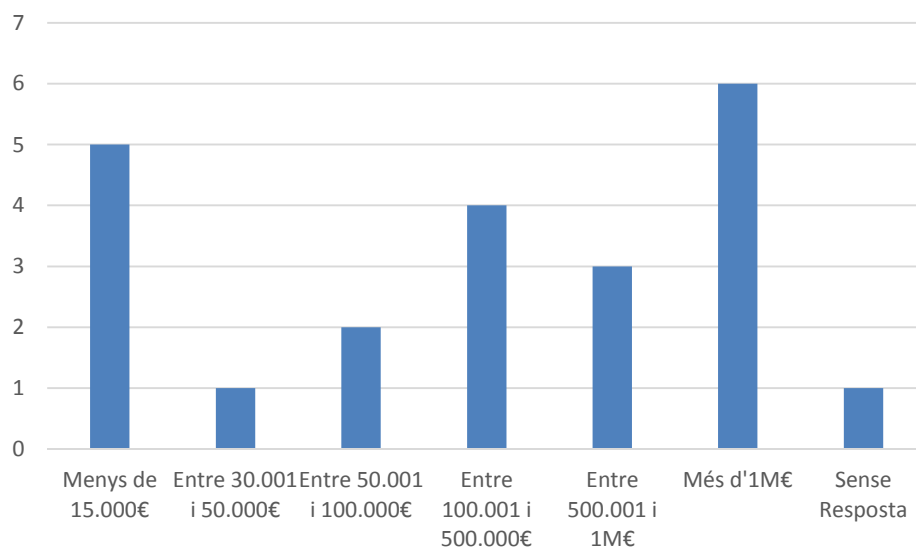
Font: Elaboració pròpia

Les activitats que més realitzen les entitats enquestades són en primer lloc informació/orientació i assessorament legal (10), Inserció laboral (10) i educació en lleure (10).

Font: Elaboració pròpia

Les entitats enquestades amb domicili a Badalona (22) compten amb 9.738 socis (del quals un 59,5% són dones), 389 treballadors assalariats (70,7% són dones), 950 persones voluntàries (53,7% són dones) i atenen anualment aproximadament 40.000 persones (48,2% són dones).

Font: Elaboració pròpia

Pel que fa al volum anual d'ingressos, 6 de les entitats tenen un capital aproximat de més d'1M€, i de la resta, 5 de les entitats el tenen de menys de 15.000€. Si mirem la procedència d'aquests ingressos podem observar que 4 de les entitats depenen al 100% de la captació de fons privats, 6 d'elles depenen de la captació de fons públics en més d'un 50% del seu pressupost anual i 4 depenen de la captació de serveis públics també en més d'un 50%.

INICIATIVES SOCIOCOMUNITÀRIES

Gràcies a la col·laboració de la XES Barcelonès Nord i contactes establerts al llarg del procés de la diagnosi hem detectat diverses iniciatives sociocomunitàries. Aquestes iniciatives s'organitzen en col·lectius i sovint utilitzen les xarxes socials per comunicar-se. Son diverses e innovadores i no solen tenir una estructura formal delimitada com la resta d'iniciatives que formen part de l'estudi tot i que funcionen i s'organitzen col·lectivament i es reuneixen periòdicament.

Gràcies a la col·laboració de Matrioskas s'han detectat a la ciutat 7 grups o col·lectius de criança. Ara Matrioskas (un d'ells) en col·laboració amb l'ajuntament vol recollir la tasca de enxarxar aquestes iniciatives a la ciutat i crear un sistema organitzatiu que per recolzar tots el pares i mares que es trobin amb la necessitat d'un acompanyament a la criança dels seus fills i en el seu dia a dia.

Pel que fa als grups de consum agroecològic, n'hem detectat 3, les entitats però és difícil determinar el volum econòmic d'aquestes iniciatives.

En el cas dels horts urbans i donat que Badalona ja compta amb un ampli programa d'apropament a l'agricultura a les escoles (35 horts escolars coordinats per l'Escola de Natura Angeleta Ferrer) i amb els terrenys cedits de Torre Codina (Ocupat en un 90%) i Can Cabanyes (Ocupat en un 100%) només hem detectat una iniciativa comunitària i es tracta de l'Hort de Can Barriga. Un projecte impulsat per l'ajuntament dintre del pla de desenvolupament comunitari de Bufalà i Montigalà i que coordina l'Associació de veïns de Bufalà. Un projecte on participen diverses entitats badalonines així com la Fundació Badalona Capaç o la Cooperativa Conreu Sereny (l'encarregada de formar els participants en agricultura ecològica). L'equip tècnic el formaven al 2016 una persona de Conreu Sereny, una persona d'AFAMMEBAN, una persona de COINTEGRA, dues persones de l'associació de veïns i la tècnica responsable del pla de desenvolupament comunitari de Bufalà i Montigalà.

Per últim i dintre de les iniciatives sociocomunitàries caldria afegir que actualment s'està treballant en una moneda social badalonina, gràcies a la presa de contacte amb el grup de treball sabem que el procés és encara inicial i és per aquest motiu que no s'ha inclòs al total de les iniciatives d'Economia Social i Solidària del municipi.

RESULTATS OBTINGUTS: INFORMACIÓ QUALITATIVA

Amb l'objectiu de detectar reptes i oportunitats de les entitats que formen part de l'Economia Social i Solidària badalonina, amb l'ajuda de l'Anna Fernández de la XES (cooautora de l'informe de l'Economia Social i Solidària a Barcelona) i en el marc de la diagnosi hem realitzat dues trobades participatives. Aquestes trobades i la informació recollida ens han de permetre poder fer una planificació posterior que doni respostes, en la mesura de les nostres possibilitats a les necessitats d'aquest sector.

A les trobades van participar 17 representants d'entitats que van concretar necessitats dels diferents sectors i van aportar idees i opinions sobre la situació troben actual de l'ESS a Badalona. La primera trobada va reunir representants del teixit socioempresarial del municipi i la segona del Tercer Sector Social badaloní. Els àmbits de treball que es van tractar són el resultat del tractament posterior de les respostes a les enquestes rebudes.

La primera trobada es va realitzar amb representants del teixit socioempresarial badaloní i van participar 8 representants de 7 entitats diferents. Els àmbits que es van tractar van ser formació, finançament, organització i presa de decisions, comercialització i per últim enfortiment de l'ESS al territori. Una vegada s'havien tractat els reptes concrets, els participants van aportar possibles solucions o accions que podien oferir l'administració local o la Xarxa d'Economia Social i solidària del Barcelonès Nord.

La segona trobada es va realitzar amb representants del Tercer Sector Social, van participar 9 persones en representació de 7 entitats diferents. Els Àmbits que es van tractar van ser Assolir reptes missionals, Base social i empreses compromeses, visibilitzar el TSS municipal, i per últim enfortir l'ESS al territori.

REPTES I NECESSITATS DE LES ENTITATS DE L'ESS BADALONINA

TEIXIT SOCIOEMPRESARIAL

Àmbit Econòmic

Pel que fa al finançament de les iniciatives socioempresarials, cal **reforçar la inversió i l'accés a instruments financers** que permetin desenvolupar i enfortir l'activitat econòmica de les entitats d'ESS del territori. No només és important la gestió i l'accés a recursos financers externs si no que cal també **acompanyament que ajudi a créixer i consolidar les entitats d'ESS** del territori per desenvolupar línies de negoci que permetin un desenvolupament sòlid i sostenible a nivell empresarial.

Àmbit organitzatiu

En aquest àmbit trobem reptes de dos tipus, d'una banda **cal millorar les eines i recursos de gestió** de què disposen les iniciatives per realitzar el treball diari, d'altra banda, **incrementar la implicació i la motivació** de les persones que donen suport a les iniciatives. Cal formació i acompanyament per reforçar les relacions i la cohesió dels grups de treball per tal d'aconseguir un lideratge compartit sostenible i per dinamitzar la participació de les persones que donen suport o col·laboren a les iniciatives.

Àmbit formatiu

És necessari **ampliar la formació tècnica i específica** del membres de les entitats. No només en els aspectes d'administració i gestió. També cal **reforçar el coneixement del territori i d'aspectes relacionals en la presa de decisions i de dinàmiques col·laboratives**.

La innovació és una part fonamental en el l'enfortiment de l'ESS i és per això que cal treballar en programes d'inversió i desenvolupament per generar nova ocupació de qualitat a més de fomentar l'emprenedoria social col·lectiva.

Àmbit comercial

Cal **donar a conèixer i visibilitzar el valor afegit dels béns o serveis que ofereixen les entitats de l'ESS del territori i recolzar el consum responsable i transformador**. És important crear espais de col·laboració entre les organitzacions de l'ESS que permetin l'articulació del mercat social badaloní, la creació d'aliances i que generi més proactivitat entre cooperatives i altres centres de l'ESS.

Treballar conjuntament amb l'administració pública local per establir clàusules socials que valorin els valors afegits que poden oferir les entitats de l'ESS és també un repte de les entitats de l'ESS que recolzaria i donaria visibilitat a la opció del consum responsable i transformador per part de l'administració pública, un dels principals consumidors del territori.

TERCER SECTOR SOCIAL

Àmbit econòmic

Un dels principals reptes de les entitats sense afany de lucre sociosolidàries badalonines, és **aconseguir respondre a la demanda actual de persones en situació vulnerable**. El finançament determina la estratègia de l'entitat per assolir els seus objectius a curt, mig i llarg termini i és per això que cal **mantenir una relació estable amb l'administració a través de convenis i treballar per una continuïtat pressupostària**.

És necessari **augmentar i diversificar el finançament propi**, reduir o eliminar la dependència de l'Administració pública de les entitats del TSS permet treballar amb més estabilitat econòmica. Per això és també important **ampliar l'espai de col·laboració entre empreses privades i entitats sense afany de lucre**.

Àmbit organitzatiu

La base social d'empreses compromeses és un altre dels pilars fonamentals de les entitats sense afany de lucre. És vital llavors **sumar base social i engrescar a les noves generacions que aportin noves idees i que agafin el relleu dels veterans de l'entitat**.

Cal també **trobar un espai on enllaçar persones amb entitats** tant en la vessant voluntària, com en la vessant assistencial.

La logística, els espais i els recursos de què disposen les organitzacions determinen també els serveis que ofereixen, és per això que **cal trobar espais públics més grans i adaptats per desenvolupar la seva activitat**. És també necessari treballar conjuntament amb l'administració pública per **impulsar l'ús solidari de les instal·lacions públiques municipals** com les instal·lacions esportives.

Amb l'objectiu també de millorar en general la gestió interna de l'entitat és necessari **ampliar la formació específica** de les persones que la coordinen i hi treballen i **repensar fórmules de contacte i relació amb l'administració municipal**. Aquestes noves fórmules de contacte han de permetre agilitzar els processos administratius, reduir el temps de resposta de l'administració a les entitats i establir un calendari de treball conjunt amb les entitats.

Àmbit estratègic

Les entitats sense afany de lucre de caire sociològic que van respondre el qüestionari atenen aproximadament unes 40.000 persones anualment, una activitat que realitzen 389 treballadors i 950 voluntaris. Tot i que les limitacions de l'estudi no ens permeten tenir una visió més ampla si que podem observar un alt impacte al municipi. Per tal de **visibilitzar i donar a conèixer la realitat del Tercer Sector Social del municipi** caldria **trobar espais conjunts de col·laboració entre entitats del sector i també amb l'administració pública local**.

ENFORTIMENT DE L'ESS AL TERRITORI – REPTES DES DE LA PERSPECTIVA SOCIOEMPRESARIAL I DEL TSS

La difusió de les bones pràctiques del sector, aconseguir la implicació de l'administració pública i l'articulació d'una estratègia conjunta per enfortir el mercat social badaloní són els principals reptes a assolir des de les perspectives del teixit socioempresarial i el TSS municipal. En aquests aspectes és essencial el compromís de l'administració pública en el foment del consum responsable i en l'establiment de mesures municipals per incentivar el coneixement de l'ESS al territori.

ANNEX 1 TROBADES PARTICIPATIVES

Trobada Participativa Socioempresarial 9 de Març

Descripció

El 9 de Març es va realitzar una trobada participativa a l'IMPO (Can Boscà) amb representants de les diferents famílies empresarials de l'economia social i solidària (Cooperatives, El i CETS i Societats Laborals) de tot el territori Badaloní.

Els participants van exposar reptes concrets de 5 àmbits diferenciats: formació, finançament, organització i presa de decisions, comercialització i per últim enfortiment de l'economia social i solidària al territori. Una vegada s'havien tractat els reptes concrets, els participants van aportar possibles solucions o accions que en aquests 5 àmbits que podien oferir l'administració local o la xarxa d'Economia social i solidària del Barcelonès Nord.

Objectiu

L'objectiu de les taules és el de conèixer els principals reptes als que s'enfronten les empreses i entitats de l'economia social i solidària i de les possibles solucions per tal de poder fer posteriorment una planificació estratègica que doni resposta a les necessitats d'aquest sector.

Les fases fins aquest moment són la identificació de les empreses i entitats existents de l'economia social a Badalona, la recollida d'informació per mitjà de qüestionaris i la dinamització de taules de discussió per aprofundir de forma col·laborativa en els diferents àmbits de l'estudi.

Assistents

Es va convocar totes les societats laborals, cooperatives i empreses d'inserció i centres de treball del municipi.

Van participar finalment:

Jorge León – Can CET

Joaquim Sabater – Caltor Actividades

Carmen Puntí – Mansol

Jordi Garcia – Projecte Àngels

Bénédicte Latestere – Cooperativa Gramagraf

Joan Ramon Surinyà – Cooperativa Gramagraf

Ignasi Niubó – Cooperativa La Sargantana

Dolors Clotas – Cooperativa Conreu Sereny

Trobada Participativa 9 de Març

Descripció

El 9 de Març es va realitzar una trobada participativa a l'IMPO (Can Boscà) amb representants de les diferents famílies empresarials de l'economia social i solidària (Cooperatives, EI i CETS i Societats Laborals) de tot el territori Badaloní.

Els participants van exposar reptes concrets de 5 àmbits diferenciats: formació, finançament, organització i presa de decisions, comercialització i per últim enfortiment de l'economia social i solidària al territori. Una vegada s'havien tractat els reptes concrets, els participants van aportar possibles solucions o accions que en aquests 5 àmbits que podien oferir l'administració local o la xarxa d'Economia social i solidària del Barcelonès Nord.

Objectiu

L'objectiu de les taules és el de conèixer els principals reptes als que s'enfronten les empreses i entitats de l'economia social i solidària i de les possibles solucions per tal de poder fer posteriorment una planificació estratègica que doni resposta a les necessitats d'aquest sector.

Les fases fins aquest moment són la identificació de les empreses i entitats existents de l'economia social a Badalona, la recollida d'informació per mitjà de qüestionaris i la dinamització de taules de discussió per aprofundir de forma col·laborativa en els diferents àmbits de l'estudi.

Assistents

Es va convocar totes les societats laborals, cooperatives i empreses d'inserció i centres de treball del municipi.

Van participar finalment:

Jorge León – Can CET

Joaquim Sabater – Caltor Actividades

Carmen Puntí – Mansol

Jordi Garcia – Projecte Àngels

Bénédicte Latestere – Cooperativa Gramagraf

Joan Ramon Surinyà – Cooperativa Gramagraf

Ignasi Niubó – Cooperativa La Sargantana

Dolors Clotas – Cooperativa Conreu Sereny

ÀMBIT NECESSITAT	REPTES CONCRETS	POSSIBLES SOLUCIONS DES DE L'ADMINISTRACIÓ LOCAL	POSSIBLES SOLUCIONS DES DE LA XARXA D'ECONOMIA SOCIAL
Finançament	<p>INVERSIÓ</p> <ul style="list-style-type: none"> · Ajuts a la inversió · Accés a instruments financers i més eines d'estímul de finançament participatiu · Necessitats de finançament per enfortir les línees de negoci <p>SUPORT FINANCER D'ENTITATS BANCÀRIES/AUTOFINANÇAMENT</p> <ul style="list-style-type: none"> · Intentar / Aconseguir autofinançament amb la pròpia producció. 	<ul style="list-style-type: none"> · Difondre i donar valor a les bones pràctiques amb un suport inicial 	<ul style="list-style-type: none"> · Més informació d'opcions d'alternatives de finançament · Col·laboració en el traspàs d'informació de possibles sistemes o inversors en projectes socials · Crear coneixement entre empreses per ajuda mútua · Detectar necessitats de finançament comunes

<p>Organització i presa de decisions</p>	<p>LOGÍSTICA</p> <ul style="list-style-type: none"> · Programari adaptat a les necessitats administratives <p>IMPLICACIÓ TREBALLADORS</p> <p>NO SOCIS</p> <ul style="list-style-type: none"> · Avançar amb el compromís dels treballadors no socis. Motivació en la participació i presa de decisions · Eines de renovació d'equips gerents <p>IMPLICACIÓ BASE SOCIAL</p> <ul style="list-style-type: none"> · Millorar les dinàmiques de participació dels socis col·laboradors i de consum 	<ul style="list-style-type: none"> · Xarxa de programes informàtics de gestió d'empreses socials · Transmetre eines organitzatives eficients que ja funcionen 	<ul style="list-style-type: none"> · Treball de recerca conjunta i col·lectiva d'eines d'organització i de dinàmiques comunicatives
---	--	---	--

Formació	<p>FORMACIÓ A MIDA</p> <ul style="list-style-type: none"> · Accés a formació específica subvencionada i cursos a mida per atendre necessitats especials / concretes <p>FORMACIÓ COL-LABORATIVA</p> <ul style="list-style-type: none"> · Formació lligada al territori i dinàmiques col·laboratives <p>I+D</p> <ul style="list-style-type: none"> · Programes d'inversió i desenvolupament per generar ocupació de qualitat <p>EMPRENEUDIRA COL·LECTIVA</p> <ul style="list-style-type: none"> · Formar i motivar a la creació 	<ul style="list-style-type: none"> · L'IMPO podria generar un programa formatiu d'informàtica per treballadors · Ajuts a la formació específica dels treballadors · Compromís de facilitar l'inici de programes de formació a mida en un període de temps màxim prefixat des que son sol·licitats 	<ul style="list-style-type: none"> · Coordinar necessitats i formacions comuns de mentoratge · Crear un programa formatiu comú per enfortir les nostres entitats
-----------------	---	--	--

	<p>d'empreses entre els treballadors</p> <p>EMPRENEDURIA INDIVIDUAL</p> <p>· Formar i motivar persones en altres alternatives laborals</p>		
--	---	--	--

<p>Comercialització</p>	<p>OCUPACIÓ & INSERCIÓ</p> <ul style="list-style-type: none"> · Nous espais de feina · Inserir el màxim de treballadors <p>ACCÉS AL MERCAT DE PRODUCTES D'ESS</p> <ul style="list-style-type: none"> · Més visibilització dels serveis que oferim · Recolzament en els serveis i/ o productes de cooperatives · Més capacitat de penetració al mercat <p>MERCAT SOCIAL (<i>Enfortir relacions entre empreses d'ESS</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> · Visibilitzar el mercat social · Buscar alternatives empreses socials per generar economia 	<ul style="list-style-type: none"> · Programar fires comercials · Més visibilitat al model cooperatiu i més publicitat · Crear més implicació entre el col·lectiu cooperativista i d'economia social · Clàusules socials clares 	<ul style="list-style-type: none"> · Bases de dades d'empreses socials i no socials per oferir serveis o productes · Crear una comercialitzadora dels nostres productes i serveis
--------------------------------	--	---	---

	<p>d'escala</p> <ul style="list-style-type: none"> · Aliances i pactes amb empreses socials per oferir els serveis · Més proactivitat entre cooperatives i altres centres d'economia social <p>DISTRIBUCIÓ PRODUCTES</p> <p>COOPERATIVES</p> <ul style="list-style-type: none"> · Millors eines de distribució de producte cooperatiu · Trobar possibilitats compartides i sobretot sostenible de distribució de cistelles ecològiques <p>CLÀUSULES SOCIALS/</p> <p>CONTRACTACIÓ PÚBLICA</p> <ul style="list-style-type: none"> · Clàusules socials ajuntament · Model de contractació públic · Clàusules socials a ajuntament i societats 		
--	---	--	--

<p>Enfortir l'Economia Social i solidària</p>	<p>VISIBILITZAR L'ESS</p> <ul style="list-style-type: none"> · Més visibilitat del sector al territori i de les bones pràctiques del sector. <p>PAPER ACTIU DE L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA</p> <ul style="list-style-type: none"> · Mesures municipals per incentivar l'ESS i les cooperatives · Consolidar clàusules socials en la contractació pública · Que l'administració local prioritzi la contractació de proveïdors socials per cobrir les seves necessitats <p>MERCAT SOCIAL</p>	<ul style="list-style-type: none"> · Compromís ferm materialitzar accions · Generar una guia per les clàusules socials · Destinar recursos humans professionals per materialitzar les accions que es decideixin · Generar una reserva de contractació per CETs i Els · Generar més sinergia i Visibilitat d'economia social 	<ul style="list-style-type: none"> · Generar xarxa local que permeti visibilitzar el nostre sector. · Generar xarxa per influir En l'entorn local (lobby social) · Accions conjuntes per visibilitzar empreses socials mútuament · Bona disposició i Disponibilitat per participar en reunions, jornades, sessions de treball que s'organitzin per millorar
--	---	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> · Més mercat social és igual a més compra social. Crear una plataforma de productes i serveis d'empreses socials locals <p>ARTICULACIÓ D'EMPRESES D'ECONOMIA SOCIAL</p> <ul style="list-style-type: none"> · Generar espais de cohesió com a sector · Espais físics per col·laboració <p>VISIÓ ESTRATÈGICA CONJUNTA AL TERRITORI</p> <ul style="list-style-type: none"> · Estratègies econòmiques pròpies dins el territori · Aproximació a empreses amb valor social afegit 	<ul style="list-style-type: none"> i cooperatives · Crear bases de dades i donar facilitats a les empreses socials 	
--	--	--	--

Trobada Participativa 21 de Març

Descripció

El 21 de Març es va realitzar una trobada participativa a l'IMPO (Can Boscà) amb representants de les diferents famílies associatives de l'economia social i solidària de tot el territori Badaloní.

Els participants van exposar reptes concrets de 4 àmbits diferenciats: Assolir reptes missionals, base social i empreses compromeses, visibilitzar tercer sector social Badaloní i per últim enfortiment de l'economia social i solidària al territori. Una vegada s'havien tractat els reptes concrets, els participants van aportar possibles solucions o accions que en aquests 5 àmbits que podien oferir l'administració local o la xarxa d'Economia social i solidària del Barcelonès Nord.

Objectiu

L'objectiu de les taules és el de conèixer els principals reptes als que s'enfronten les entitats de l'economia social i solidària i de les possibles solucions per tal de poder fer posteriorment una planificació estratègica que doni resposta a les necessitats d'aquest sector.

Les fases fins aquest moment són la identificació de les empreses i entitats existents de l'economia social a Badalona, la recollida d'informació per mitjà de qüestionaris i la dinamització de taules de discussió per aprofundir de forma col·laborativa en els diferents àmbits de l'estudi.

Assistents

Es va convocar totes les entitats de caire sociològic del territori

Van participar finalment:

Alba Álvarez – Avv. Bufalà

Eneko Pascual – Avv. Bufalà

Armonía Díaz - PAC

Francisco Muñoz – Fundació Ateneu Sant Roc

Salvador Periago – La Rotllana

Josep Antoni Caubet – Fundació Roca i Pi

Mª Teresa Ustrell – Associació Ponts per la Pau

Maite Forteza – Aspanin

Carme Vilarmau – Associació Ponts per la Pau

ÀMBIT NECESSITAT	REPTES CONCRETES	POSSIBLES SOLUCIONS DES DE L'ADMINISTRACIÓ LOCAL	POSSIBLES SOLUCIONS DES DE LA XARXA D'ECONOMIA SOCIAL
Base social i empreses compromeses	<p>SINERGIES I COL·LABORACIONS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Enllaçar les persones i les entitats • La base social ve determinada per l'estil de les actuacions i per les possibilitats de transformació <p>PERSONES COL·LABORADORES</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sumar base social • Renovació generacional (engrescar persones joves) • Implicar més persones • Implicar els participants / col·laboradors en els processos de transformació i millora • Implicar equips amb formació específica pera donar classe a immigrants - Nouvinguts 	<ul style="list-style-type: none"> • Difusió des de l'Administració de tots els serveis que ofereixen les entitats • Adquirir compromisos amb les entitats i persones que conformen la ciutadania estigui o no implicada 	
Assolir Objectius Missionals	<p>RECURSOS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ampliar el servei de llars, residències i pisos tutelats (lloguer social) 	<ul style="list-style-type: none"> • Posar recursos a disposició de les entitats per a realitzar la seva tasca (per exemple equipaments esportius) • Posar a disposició de les 	<ul style="list-style-type: none"> • Compartir recursos • Formació compartida

	<ul style="list-style-type: none"> • Aconseguir pisos d'emergència • Ordinadors – Millorar els recursos materials • Servei de suport i assessorament jurídic a les ESAL adaptat a la normativa de la UE • Millorar sistemes de captació de recursos • Perspectiva pressupostària • Pressupost segur cada curs <p>LOGÍSTICA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Més espais per a l'organització del veïnat segons els seus problemes socioeconòmics • Espais més grans per realitzar les activitats. • Espais per dur a terme la nostra tasca, sense tenir que patir si els tindrem d'un curs a l'altre • Equipaments i logística adaptats <p>CREIXEMENT</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fer de la fundació una 	<p>entitats més material per actes públics</p> <ul style="list-style-type: none"> • Posar a disposició de les entitats més materials esportius • Cedir més espais públics perquè ho gestionin les entitats • Crear pisos d'habitatge social • Participació real de l'administració local • Menys impediments administratius • Que arribin/ visualitzin els barris, allò que hi ha, allò que s'hi pot fer • Treballar amb convenis (no concursos ni subvencions) • Facilitar el contacte amb empreses locals i els organismes municipals amb les entitats (Amb un pla de treball) • Plans locals consensuats amb pressupost real • Més comunicació, més transparència • Facilitar la formació de les persones per trobar feina • Escoltar la problemàtica de les entitats • Comunicació més directe amb 	
--	---	---	--

	<p>organització al servei de les necessitats de la comarca</p> <p>FORMACIÓ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Formació Jurídica <p>MOMENT SOCIO-ECONÒMIC ACTUAL</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aconseguir respondre a l'augment de la demanda actual • Adaptar i actualitzar la missió al context social i personal del segle XXI • Banca i habitatge públics 	<p>les necessitats de l'entitat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Menys impediments per motius polítics 	
<p>Visibilitzar el Tercer Sector Social al Territori</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Contactar amb altres entitats que realitzen la mateixa tasca • Intercanvis amb altres entitats amb la mateixa missió • Base social en funció d'aliances i sinèrgies noves • Nous compromisos col·laboratius per arribar a objectius més ambiciosos • Ser respectats no com a proveïdors de serveis i recursos sinó com a motors de canvi i transformació social i 	<ul style="list-style-type: none"> • Deixar créixer el sector, promocionar-lo i aprendre'n • Oferir llocs de treball públics a les persones més vulnerables (Discapacitats, exclusió, aturats, majors...) 	

	<p>econòmica</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suport a la visualització del treball, pes social i econòmic de les entitats locals • Estar presents a les institucions de la ciutat • Aconseguir més presència als àmbits de decisió de les polítiques públiques econòmiques i socials 		
Enfortir L'Economia Social i Solidària al territori	<ul style="list-style-type: none"> • Registres actualitzats • Posar en contacte els veïns amb les entitats de l'ESS Badalonina • Establir contacte i coneixement entre les empreses locals i les entitats • Arribar a actuar amb paràmetres de nova economia més social i solidària • Trobar actors amb qui intervenir més a fons • Protecció a les entitats locals 	<ul style="list-style-type: none"> • Canviar els mètodes i les relacions en base al respecte i la millora de les condicions de co-responsabilització • Eliminar l'actual portal d'entitats de l'Ajuntament o mantenir-ho viu • Plans reals de foment per la creació de noves organitzacions locals 	<ul style="list-style-type: none"> • Potenciar el treball en xarxa al territori • Fomentar l'emprenedoria i la creació de cooperatives
TORN OBERT	<ul style="list-style-type: none"> • Reduir burocràcia als processos administratius • Reduir el temps de resposta de l'Ajuntament a les entitats • Facilitats per accedir a més equipaments públics municipals • Assessorament en el creixement i consolidació des de l'administració local • Reconeixement per part de l'ajuntament de la tasca que realitza l'entitat • Establir noves fórmules de contacte i relació amb l'administració local • Establir un calendari de treball conjunt amb les entitats 		

ANNEX 2 MAPEIG DE L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDARIA A BADALONA

MAPEIG ENTITATS ECONOMIA SOCIAL BADALONA

COOPERATIVES

NOM	ADREÇA	CP	MUNICIPI	AMBIT ECONOMIC	PRODUCTES/SEVEIS
A SARGANTANA DALT DE LA VILA, SCCL	C. SANT SEBASTIÀ, 2	(08911)	Badalona	Alimentació, Oci (Cultura, restauració)	Servei de restauració. Activitats culturals. Activitats de caràcter social.
LA MORAL DE BADALONA, SCCL	C. GÜELL I FERRER, 86-92	(08912)	Badalona		
CONSTRUCCIONES GENERALES, SCCL	C. COLL I PUJOL, 174	(08915)	Badalona	Construcció d'edificis	Restauració, rehabilitació i obra nova d'edificis
LA PAU, SCCL	C. BONA VISTA, S/N	(08915)	Badalona		
GRAMAGRAF, SCCL	C. CORDERS, 22-28	(08911)	Badalona	Arts gràfiques	Impressió i producció arts gràfiques
TALLERES REMM, SCCL	C. LLEÓ FONTOVA, 64-68	(08913)	Badalona		
CAN PRATS, SCCL	PTGE. MARE DE DEU DEL PILAR, 11	(08918)	Badalona		
BARCANONA, SCCL	C. RAMIRO DE MAEZTU, S/N	(08913)	Badalona		
AUTO TORTOSA, SCCL	C. TORTOSA, 157	(08912)	Badalona	Taller mecànic	Reparació integral de vehicles,

NOM	ADREÇA	CP	MUNICIPI	AMBIT ECONOMIC	PRODUCTES/SEVEIS
					furgons i camions lleugers
SEGURBRU, SCCL	C. DON PELAYO, 5	(08914)	Badalona		
JOFRAMA, SCCL	AV. MÓNACO, 35-37	(08914)	Badalona		
COMERCIAL P.G., SCCL	C. TORRENT VALLMAJOR, 100	(08915)	Badalona	Venda a l'engròs d' electrodomèstics	Electrodomèstics
LLAR D'INFANTS LLUEN, SCCL	C. RICARDO STRAUSS, 2	(08914)	Badalona	Educació i Formació	Educació
AUTO-TALLERES NOU CAR, SCCL	C. TORTOSA, 5-7	(08912)	Badalona	Transport i logística	Mecànica automòbils
TECNYCOM, SCCL	C. INDEPENDÈNCIA, 94	(08915)	Badalona		
BADALONA ASESORES, SCCL	C. PINTOR PICASSO, 2-4	(08914)	Badalona	Assessorament i consultories	Assessorament Empreses Fiscals Laborals i SEGUROS
EUROFRANS CONSTRUCCIONES, SCCL	C. MILA, 106-116	(08914)	Badalona		
JOCRI RESTAURANT, SCCL	C. ALEMANYA, 23	(08917)	Badalona		
CONTROL INTEL·LIGENT DE L'ENERGIA, SCCL	C. PINTOR ROIG I SOLER, 10	(08916)	Badalona	Enginyeria	Emuladors de carregues
ARKENOVA, SCCL	C. D'ASIA, 14 Bloc A	(08914)	Badalona	Eficiència Energètica	Enginyeria
CONFECCIONES MARAGALL, SCCL	C. SARDENYA, 37	(08917)	Badalona		
INOXPOMPEIA METALISTERIA,	C. MARE DE DÉU	(08913)	Badalona		

NOM	ADREÇA	CP	MUNICIPI	AMBIT ECONOMIC	PRODUCTES/SEVEIS
SCCL	POMPEIA, 32				
EFICALIA GESTIÓN Y MANTENIMIENTO, SCCL	C. MARIANO BENLLIURE, 37	(08917)	Badalona	Habitatge, Reformes	Manteniment d'edificis, Reformes i instal·lacions
Serveis de Neteja JMP, SCCL	C. PROGRÈS, 238	(08918)	Badalona		
COR DE MARINA, SCCL	PG. LA RAMBLA, 11	(08911)	Badalona		
CONREU SERENY, SCCL	C. MUSEU, 31	(08912)	Badalona	Alimentació, Educació i Formació	Productes d'hort ecològic i formació en agroecología
TALLA, SCCL	C. RAFAEL CASANOVA, 83	(08918)	Badalona		
COOPERATIVA AMAZONIA, SCCL	C. FRANCESC MACIÀ, 104	(08912)	Badalona		
LYKAB STORE, SCCL	C. PROGRÈS, 49	(08912)	Badalona	Comerç	Comerç al detall de calçat i complements
SERVEIS AUXILIARS DE GESTORIES I ASSESSORIES, SCCL	C. LAIETÀNIA, 13	(08911)	Badalona	Assessorament i consultories	Assessoria i gestió contable / laboral

SOCIETATS LABORALS

NOM	ADREÇA	CP	MUNICIPI	AMBIT ECONOMIC	PRODUCTES/SEVEIS
ARTTIS CONSULTING, SLL	C. MARQUES DE MONTROIG, 61	[08918]	Badalona	Fabricació d'equips	Equips HVAC
FRED DANIEL'S, SLL	C. CUBA, 36	[08917]	Badalona		
ABRAC MEDITERRANEO XXI, SLL	PTGE. DEL MAR D'ALBORAN, 2	[08918]	Badalona		
XANTIK ASIA IMPORT, SAL	C. CANONGE BARANERA, 67	[08911]	Badalona		
BADAKLKS PRINT, SLL	PI. DEL VAPOR, 4	[08915]	Badalona	Arts Gràfiques	Calcomania Vitrificable per Ceràmica
DESARROLLO TÉCNICO DEL MOLDE DTM, SAL	C. SANT LLUÇ, 69	[08918]	Badalona	industrial	Motllos de plàstic, alumini i zamak
MATERIAL D'IL.LUMINACIO, GAS, ELECTRICITAT, SANITARIS I AIGÜES, SLL	AV. MARTÍ PUJOL , 372	[08915]	Badalona		
MIRABE VIATGES, SLL	C. NAPOLS, 4	[08914]	Badalona	Oci (Cultura i restauració)	Tot el relacionat amb el Turisme
TEBANCAT, SLL	AV. ITÀLIA, 1	[08917]	Badalona		
QUADRELEC MUNTATGES, SLL	C. ALACANT, 9-11	[08915]	Badalona		
TOTALA 2007, SLL	C. PAU PICASSO, 2-4	[08917]	Badalona	Comunicació i Tecnologia	Cartutxos per impressores
TRANFORVID, SLL	C. DE LES TEIXIDORES, 16	[08918]	Badalona		

NOM	ADREÇA	CP	MUNICIPI	AMBIT ECONOMIC	PRODUCTES/SEVEIS
HOME VENDING 2003, SLL	C. SANT JOSEP ORIOL, 36-42	[08911]	Badalona		
LEGNOLACK Y AFINES, SLL	C. GENERAL WEYLER, 196-200	[08912]	Badalona		
CLINICA DENTAL LIMADENT, SLL	C. GRANADA, 24	[08914]	Badalona		
SALTAMARTI LLIBRES, SAL	C. CANONGE BARANERA, 78	[08911]	Badalona	Oci (Cultura i restauració)	Venda al detall de llibres
PITCH & PUTT CUATRO MARES, SLL	C. CASTELL GODMAR, S/N	[08916]	Badalona		
VIMONT DE BADALONA, SLL	C. SANT FELIP DE ROSES, 77-79	[08915]	Badalona		
MOTOSO & CARS, SLL	C. ROGER DE FLOR, 80	[08912]	Badalona	Reparació de vehicles	Reparació mecànica i elèctrica de vehicles
TRANSPORTES URBANOS Y SERVICIOS GENERALES, SAL	CAMÍ CAN RUTI, S/N	[08916]	Badalona		

EMPRESSES D'INSERCIÓ i CENTRES ESPECIALS DE TREBALL

NOM	ADREÇA	CP	MUNICIPI	AMBIT ECONOMIC	PRODUCTES/SEVEIS
CAN CET	C/ Manuel Fernández Márquez, 21	[08918]	Badalona	Serveis de manteniment (Neteja, Jardineria, ETC.)	Jardineria, Neteja i Consergeria
CET TRABAJOS SOLIDARIOS, S.L.	C/ Occitània, 8-10	[08914]	Badalona	Alimentació	Venda a l'engròs i al detall de productes alimentaris i begudes. (Lots de Nadal, Cistelles de Nadal
CALTOR ACTIVIDADES 2009, SL	C/ Guifré, 751-757	[08918]	Badalona	Manipulats industrials i serveis	Manipulats industrials , Neteja viaria, reparació de contenidors
ÀNGELS EMPRESA D'INSERCIÓ	Travessera de Montigalà, S/N	[08917]	Badalona	Educació i formació, Gestió Mediambiental, Serveis de manteniment (Neteja, Jardineria, ETC.)	Arranjaments i manteniments a domicilis de persones vulnerables
MANSOL PROJECTES, SL	C/Muntaner, s/n	[08917]	Badalona	Serveis de manteniment (Neteja, Jardineria, ETC.), Industria	Serveis Industrials, destrucció documentació confidencial, manteniments.

ENTITATS SENSE ÀNIM DE LUCRE

Nom	Adreça	CP	MUNICIPI	COL·LECTIUS	ACTIVITATS
ACEDOC	Francesc Macià, 20	08912	Badalona	Persones en situació d'atur	Inserció laboral, Orientació
ADARBYC	Sant Pere, 81	08911	Badalona	Drogodependents, Alcohòlics	Reunions d'identificació
ASOCIACIÓN FLOR DE MI TIERRA	Sant Joan de la Creu, 69	08917	Badalona	Dones, Infants i Joves, Persones amb Discapacitat, Nouvinguts - Persones Immigrades	Cultural, Treball veïnal i comunitari
ASSOCIACIÓ D'ACCIÓ SOCIAL DISCAN	de l'Àsia, 14	08914	Badalona	Drogodependents, Gent Gran, Infants i Joves, Persones amb Discapacitat	Teràpia Assistida amb Animals i Gossos d'Assistència
ASSOCIACIÓ LA ROTLLANA	Ricard Strauss 30	08914	Badalona	Gent Gran, Infants i Joves, Nouvinguts - Persones Immigrades, Pobresa i Exclusió	Educació en el lleure, Informació / Orientació / Assessorament legal, Formació i educació formal, Cultural, Treball veïnal i comunitari, Esportiu, Cooperació Internacional
ASSOCIACIÓ PONTS PER LA PAU	SANT PAU, 60	08911	Badalona	Nouvinguts - Persones Immigrades	Informació / Orientació / Assessorament legal, Cultural, CLASSES DE CASTELLÀ

Nom	Adreça	CP	MUNICIPI	COL·LECTIUS	ACTIVITATS
BADALONA ASSOCIACIÓ D'AFECTATS DE FIBROMIÀLGIA	Rambla Sant Joan, 59-77	08917	Badalona	Dones, Malalties	Atenció mèdica i/o psicosocial, Informació / Orientació / Assessorament legal, Cultural, No fem assessorament legal
COINTEGRA, SL	Juli Galve Brusson, 108-124	08918	Badalona	Persones amb Discapacitat, Malalties mentals	Atenció diürna o centres de dia
COMUNICART.ASSOCIACIÓ PER A LA INCLUSIÓ DE LES PERSONES AMB AUTIME	Marques de Montroig, 218	08918	Badalona	Persones amb Discapacitat	Educació en el lleure, Formació i educació formal, Fem l'acompanyament a les escoles
CREU ROJA BARCELONÈS NORD	Alfons XIII, 349	08918	Badalona	Dones, Gent Gran, Infants i Joves, Nouvinguts - Persones Immigrades, Pobresa i Exclusió	Atenció mèdica i/o psicosocial, Educació en el lleure, Inserció laboral, Alimentació, Cultural, Atenció domiciliària, Cooperació Internacional
FUNDACIÓ ACOLLIDA I ESPERANÇA	Muntaner, s/n	08917	Badalona	Pobresa i Exclusió, VIH/sida	Atenció mèdica i/o psicosocial, Inserció laboral, Atenció residencial
FUNDACIÓ BADALONA CAPAÇ	Juli Galve Brusson, 108-124	08918	Badalona	Persones amb Discapacitat, Malaltia Mental	Inserció laboral
FUNDACIÓ DE LLUITA CONTRA LA SIDA	Hospital Germans Trias i Pujol	08916	Badalona	Malalties	Atenció mèdica i/o psicosocial, Cooperació Internacional

Nom	Adreça	CP	MUNICIPI	COL·LECTIUS	ACTIVITATS
FUNDACIÓ PRIVADA ATENEU SANT ROC	CÁCERES, 34-36	08918	Badalona	Dones, Infants i Joves, Nouvinguts - Persones Immigrades, Pobresa i Exclusió	Educació en el lleure, Cultural, Treball veïnal i comunitari
FUNDACIÓ PRIVADA LA SALUT ALTA	de l'Autonomia, 17	08914	Badalona	Infants i Joves, Nouvinguts - Persones Immigrades, Pobresa i Exclusió	Educació en el lleure, Informació / Orientació / Assessorament legal, Formació i educació formal
FUNDACIÓ PRIVADA LLEGAT ROCA I PI	Avinguda Martí i Pujol, 654	08915	Badalona	Dones, Gent Gran, Infants i Joves, Nouvinguts - Persones Immigrades, Pobresa i Exclusió, Sense llar	Atenció mèdica i/o psicosocial, Atenció diürna o centres de dia, Inserció laboral, Informació / Orientació / Assessorament legal, Atenció residencial, Formació i educació formal
FUNDACIÓ PRIVADA PERE CLOSA	Francesc Macià, 36	08912	Badalona	Dones, Infants i Joves, Pobresa i Exclusió	Educació en el lleure, Formació i educació formal, Cultural
FUNDACIO SIQUE	SANT ISIDRE, 76	08912	Badalona	Persones amb Discapacitat	Atenció mèdica i/o psicosocial, Educació en el lleure, Informació / Orientació / Assessorament legal, Alimentació, Atenció residencial, Atenció domiciliària, Esportiu
MARENOSTRUM, ASSOCIACIÓ PRO PERSONES AMB DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL	Av. Marqués de Montroig, 218	08913	Badalona	Persones amb Discapacitat	Educació en el lleure

Nom	Adreça	CP	MUNICIPI	COL·LECTIUS	ACTIVITATS
PLATAFORMA DEIXEM DE SER INVISIBLES	St. Miquel, 34	08911	Badalona	Persones amb Discapacitat	Informació / Orientació / Assessorament legal, Treballem per canviar la imatge social de la discapacitat segons els nous paradigmes de DDHH.
QUART MON PARES CARMELITES	Sant Miquel , 44	08911	Badalona	Pobresa i Exclusió	Inserció laboral, Alimentació, Classes de repàs
SALUT MENTAL BARCELONÈS NORD-ASSOCIACIÓ	Doctor Bassols, 62	08914	Badalona	Salut mental	Educació en el lleure, Atenció domiciliària, servei prelaboral

TOTES AQUESTES ADRECES ES PODEN CONSULTAR AL MAPA D'INTERNET AMB L'ADREÇA

<https://www.google.com/maps/d/edit?mid=1OcsC1yHisyAMLKWZS1vxs0GonhU&ll=41.45593928729275%2C2.23601414999996&z=13>

ⁱ Déclaration finale commune des organisations européennes de l'Économie Sociale, CEP-CMAF, 20 de juny de 2002

ⁱⁱ *La Economía social en la Unión Europea* – José Luis Monzón & Rafael Chaves

ⁱⁱⁱ L'Economia social i solidària a Barcelona – Anna Fernández, Iván Miró

^{iv} L'Economia Social i solidària a Barcelona

^v Jordi Albaladejo

^{vi} REVESCO Nº 103 - Tercer Cuatrimestre 2010 - ISSN: 1885-8031. Estudio y discusión sobre la inclusión de las cofradías de pescadores en la Economía Social

^{vii} CEPES 2017 <http://www.cepes.es/cifras>

^{viii} CEPES 2017 <http://www.cepes.es/social/estadisticas>

^{ix} EL TERCER SECTOR DE ACCIÓN SOCIAL EN 2015: IMPACTO DE LA CRISIS. Plataforma de ONG de acción social i Plataforma del Tercer Sector

^x ARACOOOP 2017 <http://aracooop.coop/recursos/economia-social-i-cooperativa/>

^{xi} Evolución de las Cooperativas y Sociedades Laborales registradas. Dades del Departament de treball, Afers socials i Família i el Ministerio de Empleo y Seguridad Social.

^{xii} IDESCAT (2017). Any 2016

^{xiii} (IMPO) 4T 2016. Dades de l'Observatori Municipal d'ocupació.

^{xiv} L'observatori municipal utilitza la denominació "Zona" en referència a un districte postal, i compren els barris ubicats a la zona. Aquest criteri contempla dos exempcions, Centre i Gorg que estan presents de forma prou significativa a dos zones i són representats a les dos zones.

^{xv} Aquesta xifra és una estimació de les entitats sense afany de lucre de caire socioludari que tenen domicili al municipi o que tenen Badalona com a àmbit de treball, realitzada a partir de les respostes rebudes, els contactes realitzats durant l'elaboració de l'informe i la suma de totes aquelles entitats que col·laboren activament amb l'ajuntament.